

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

1,6 manjša

vigred

2

ŽENSKI LIST

1932

»Karitas«

nudi svojim članom sledeče ugodnosti:

1. Stalno enake mesečne prispevke,
2. sprejemnina znaša samo Din 10.—,
3. po treh letih je mogoč odkup ali sprememba zavarovanja v plačevanja prosto,
4. posojilo do višine odkupne vrednosti,
5. dvojno izplačilo v slučaju smrti radi nezgode,
6. brezplačno sozavarovanje otrok,
7. do 44 let stare osebe se zavarujejo lahko tudi tako, da plačujejo prispevke samo 20 let,
8. kapitalno jamstvo Vzajemne zavarovalnice.

Radi pojasnil in prijav se obrnite na posmrtninsko zavarovanje

»Karitas« - Ljubljana
(palača Vzajemne zavarovalnice)

Podružnice: Celje, Maribor

Telefon števil. 25-22, 25-21 — Ček. rač. 16.049

Uprava Vigredi

ima v zalogi te-le knjige:

Mati vzgojiteljica, III. izdaja	Din 16.—
Dekliški oder, 2. zv.	Din 12.—
Dekliški oder, 3. zv., posvečen Materi	Din 10.—
Dekliški oder, 4. zv.	Din 16.—
Dekliški oder, 5. zv., Sv. Elizabeta	Din 7.—
Dekliški oder, 6. zv., božične igre	Din 7.—
Vigred, let. 1929	Din 25.—
Vigred, let. 1930	Din 25.—
Vigred, let. 1931	Din 25.—
Med pomladjo in poletjem. Zbirka dekl. radiopredavanj	Din 10.—
Henoh Arden	Din 8.—

Vigred

LETO X ~ V LJUBLJANI, 1. FEBRUARJA 1932 ~ ŠTEV. 2

Narte Velikonja:

Tončka.

(Konec)

Stražnik je potisnil Tončko skozi široko vežo na ozke stopnice ter napisal kratko poročilo, ki ga je izročil službo vršечemu komisarju. Ta je prevzel ovadbo, pogladil s posebnim nasmehom polo papirja pred seboj, ne da bi dalje bral, premeril s pomenljivim pogledom Tončko od nog do glave in menil rezko:

»Zgodaj si začela!«

»Saj nisem ničesar storila,« je jecljala. »Okradena sem.«

»Že dobro, bomo jutri videli, kaj je na stvari!«

Zamahnil je z roko in pozvonil. Tončko so odvedli in potisnili v drugo sobo. Medla luč je osvetljevala prostor in izza solz je videla, da se nekaj giblje na klopi ob oknu.

»Da bosta mirni!« je trdo ukazal stražnik in odšel.

»Ali je tudi tebe polip?« je zašepetal hripav glas na klopi. »Midve nimava sreče. Komaj stopiš na cesto, te že drži. Drži te, pa hajd! Ne vpraša, ali si kaj jedla. Nič! Jaz še nisem večerjala.«

Tončka je s težavo skozi solze razločila, da se stiska na klopi drobno dekle. Na sebi je imela tenak plašč in drgetala.

V prvem hipu ni mogla najti besede. Vse jo je dušilo; zatohli, polmračni prostor se ji je zdela grobnica. Zaprli so pokrov nanjo in konec! Nikoli več ne bo videla solnca. Omahnila je na klop ter si zakrila oči.

»Kaj ti je?« je vprašalo hripavo dekle. »Prijetno tu res ni, toda —«
Tončka je stisnila skozi zobe:

»Ne vem, kaj hočejo. Okradena sem in zdaj sem tu. Kaj nameravajo z menoj?«

»Da nisi ničesar zakrivila?« se je začudila nova znanka. »Tega pa ne verjamem! Da bi te za to zaprli, ker si bila okradena?«

Povedala ji je celo zgodbo od začetka do konca. Začela se ji je na glas smejati.

»Kdo naj ti veruje? Lepo si si izmislila svojega neznanega prijatelja. Zelo zanimivo in zabavno!«

»Če je pa res!« je užaljeno zatrjevala Tončka.

»Kaj bo res!« Zakaj so te pa pripeljali semkaj? Meni je pač vseeno, zakaj so te. In zdaj praviš, da nimaš denarja?«

Tončka se je še bolj stisnila na klopi ter začela na glas ihteti. Čutila je, da se ji godi nezaslišana krivica in da je zašla nekam, kjer lahko vsakdo meče blato vanjo.

»Ob ves denar sem!«

»Glej,« jo je tolažila, »uhane imaš. V zastavljalnico jih nesi! Par kovačev že dobiš zanje!«

Tončka je prvič v življenju slišala to besedo. Tovarišica ji je obrazložila, kaj je to in kako se stvar opravi.

»O, jaz imam pa že celo bogastvo v zastavljalnici: poročni prstan svoje matere, malo zlato uro, uhane in dva para zlatih zapestnic. Za drugo mi ni, to so mi dali prijatelji, samo radi prstana mi je hudo. To me peče, ker sem ga sunila. Koliko sva preiskali po stanovanju in jaz sem še celo jokala zraven, da ni nič sumila. In je umrla, preden sem ga mogla rešiti. Zdaj ga še nisem rešila. Zapasti ga pa le ne pustim. Zapade mi čez tri dni. Samo šest dinarjev za obresti. In sem ga hotela rešiti.«

»Pa ga nisi?« je z zanimanjem in sočutjem vprašala Tončka.

»Kako, ko so me ujeli! Glej, jutri me bodo gotovo zaprli ali pa koj izgnali. Napravi mi uslugo! Vzemi ta listek in plačaj onih šest dinarjev za obresti in kar bo še zraven. Posodi mi, gotovo ti povrnem, ko mi pošlješ listek na naslov na zadnji strani. Če bi ne bilo radi materinega prstana. Materi sem ga vzela!«

Začela je jokati na glas. Tončka se ni vprašala, ali joče zares ali samo navidez. Smilila se ji je v srce. Materin prstan in nima šestih dinarjev, da bi ga rešila! Začela je tolažiti novo prijateljico. Ta si je obrisala solze ter vila robec okoli prstov.

»Pa zakaj te ne puste v mestu?«

»Kako nič ne veš! Zdaj pa vidim, da res nič ne veš! Zato, ker sem šla na cesto!« je hripavo kriknila. »In pravijo, da sem radi tega bolna in da imam bolezen že v grlu!«

Tončka je še manj umela.

»Ker sem šla na cesto!« je ponovila. »Da lovim moške! Kaj morem za to, če me kdo ustavi in me povabi na večerjo in sem vesela...«

»Molči, molči!« ji je planila v besedo Tončka, ki jo je pretreslo novo spoznanje. Toliko da ni zgubila zavesti ob navalu strašnih misli. Kakor da padajo vse štiri stene nanjo. Nekdo je z umazano roko segel v njeno srce. Grozna roka, ki je segla v njeno prtljago, se je pojavila v še ostudnejši luči.

»In mene so tudi za takšno zaprli!« je stisnila brez moči čez trepetajoče ustnice.

»Seveda, zakaj pa...«

»O Jezus!« je bruhnilo v smrtni grozi iz nje. »O ti usmiljeni Jezus!«

Začela je lesti v dve gubi in celo telo se ji je stresalo v krčevitem ihtenju. Na misel ji je prišlo, kako jo bodo gnali domov. V rojstno vas. Orožnik bo sedel zraven nje v vagonu, jo gnal po stezi s postaje. Mimo one visoke lipe na bregu. Čez potoček. Skozi vas. K županu.

»Pripeljal sem lajdro!« bo dejal. Župan bo pogledal jezno in bo dejal: »Takšna tica si!« Poslal bo po mater. In mati bo vzdignila roke: »Da je takšna moja hči! O sveti Bog, da mi je napravila to sramoto!«

»In vsi me bodo imeli za lajdro, lajdro, lajdro!« je gnala na glas.

»Kaj si to tako ženeš k srcu!« jo je tolažila. »Če si po nedolžnem, si po nedolžnem! Sicer se pa človek vsemu privadi. Da, vsemu!«

»Nikoli, nikoli!« je ihtela Tončka.

Nastal je molk, le Tončkino ihtenje je trepetalo v pustem prostoru, ga napolnjevalo in se rahlo odbijalo. Kakor bi preplašen ptiček frfotal v sobi in butal ob stene. In v tem mračnem prostoru je rastlo nekaj strašnega, nekaj tako nepopisno groznega, da se je Tončki zdelo hujše od smrti.

»Vidiš,« je povzela tovarišica, »vidiš, tudi jaz sem mislila, da ne bom prenesla. Zdaj sem pa že petič tu. Petič! Privadiš se, vsemu se privadiš!«

Kakor bi jo bilo speklo, je Tončka s pridušenim krikom planila kvišku, dvignila roko kakor k prisegi in slovkovala bolj zase nego za tovarišico:

»Prisegam pri Bogu, da jaz nikoli ne pojdem na cesto!«

Sladko ji je odleglo, sedla je spet pomirjena na klop in strmela v brlečo luč.

»Moja mati zdaj spi, bratci in sestrice spe. Nocoj me ni, da bi jih odevala. Snoči jih nisem spravila spat in so me pogrešali in Peterček je gotovo iskal po stanovanju in za omaro in pod posteljo, kje sem. In so molili zame vsi, tudi Peterček za »Tonto«. O, jaz pa sedim tu in ne vem, kaj bo z menoj! Čakam, da me odženejo domov!«

Polaščala se je je spet srčna muka in tesna groza.

»Moliva, moliva!« je zaprosila ter prišla tovarišico za roko.

»Res ne vem, čemu!« se je ta hripavo zasmejala.

Tončko je obšla nepoznana zona.

»Ne greši!« je vzkliknila.

»No, no, saj nisem ničesar rekla. Čemu se tako plašiš? Tebi se ne bo ničesar zgodilo. Zato mi moraš nekaj obljubiti. Gotovo mi obljubiš, potem bova pa molili!«

»Kaj naj obljubim?«

»Da boš rešila moj prstan, če te izpuste!«

Tončko je navdalo tiho upanje.

»Bom!« je obljubila, bom!«

»Vidiš,« je vzkliknila tovarišica v histeričnem napadu. »Vidiš, Bog je tudi mene uslišal. Že štirinajst dni sem ga sama to prosila, da bi še rešila prstan. Pa je poslal tebe, da, uslišal me je in poslal tebe! Izpustili te bodo in ti ga boš rešila!«

Še med njenimi besedami so se s truščem odprla vrata in v sobo so pripeljali pijano žensko. Tončka jo je prvi hip spoznala. Bila je ona, ki jo je pred gostilno svarila pred tatovi.

»Servus, prijateljici!« ju je pozdravila s krohotom. »Servus, vabim na skupen ričet! Ali vesta, da se človek ne sme danes napiti niti za svoj denar! Hup! Se napiješ, greš domov, padeš v sneg in kričiš, ker te zebe in pride policaj in hop. Dva dni nisem jedla, pa sem šla prosit. Od hiše do hiše. Da bi kupila otrokom večerjo. Kaj, da niso ljudje dali?! O, dali so, ampak tisti njih obrazi! Nič ti ne more tekniti! Kako naj ti tekne pri teh obrazih in njih naukih? Nazadnje me je ujezilo in sem šla v oštarijo. Hup! Tako je šla večerja otrokom in jaz sedim v kehi. Zdi se mi, da sem neki dami sezula čevelj ter ga ji vrgla v sneg. Haha, kako je dvigala sezuto nogo ter vpila po stražniku!«

Ženska se je krohotala na vse grlo.

»In če pomislim, da sem radi tistega čevlja v kehi in da otroci nimajo večerje! Kje naj imajo večerjo, če si jim jo sama zapila! Tako, vidiš, ti si tu in otroci so brez večerje! Sama si kriva, da si v kehi in ne ona dama in njen čevelj!«

Začela je tuliti v čudnem pijanskem kesanju in se zavalila na obraz.

»Sama si kriva in ne oni čevelj. Ali ni človeka, ki bi me ubil, ali ni človeka, da bi me ubil! Tu, nà, tu!«

Sezula je svoj razdrapani čevelj ter se začela z njim biti po licu. »Čevelj naj dela pokoro za čevelj! Da boš vedela, zavržek pijani, da imaš otroke, ki si jim zapila večerjo!«

Tončko je prevzel strah in gnus. Planila je k ženski ter ji iztrgala čevelj iz rok.

»Nehajte vendar, kakšna pa boste!«

»Kakšna sem! Pijana in zavržena, takšna sem. Sama sramota me je in žalost! Kaj tebi mar, kakšna sem. Tudi ti prideš za menoj. Zgodaj si začela s policijo. Tudi ti prideš za menoj!«

Tončka je od groze treslo in zeblo v mozeg. Peklo jo je, da jo imajo vsi za propalo, da se vsak obregne ob njo. Pustila je pijanko na podu, ki je zaspala, kakor je ležala.

»Naj spi!« je dejala tovarišica. »Jutri bo že boljše!«

»Jutri bo že boljše!« je ponovila sama pri sebi Tončka. Da, jutri, ko dokaže svojo nedolžnost, ko dobi svoje stvari nazaj in si poišče službo. »Da, službo. Četudi je samo črn kruh in samo enkrat na dan!« si je grizla ustnice od bolečin. Vse, kar je doživela nocoj, se ji je neizbrisno zagreblo v dušo. Do smrti ji bo ostalo v spominu in jo navdajalo s studom in strahom.

Zgrčila se je na klopi ter poizkusila zaspati, toda v glavi je čutila tak pritisk, da je zaman tiščala pekoče veke skupaj. Vedno bolj je čutila, kako nekam gine ves njen odpor in up. Proti jutru jo je prevzel mraz, da je šklepetala z zobmi. Ni imela niti toliko volje niti moči, da bi vstala ter se grela s hojo. Samo v možganih ji je kljuvalo z ledeno neizprosnostjo ter ji pilo zadnjo moč iz duše. Zjutraj so jo poklicali pred uradnika.

»Ne pozabi prstana!« je zašepetala tovarišica. »Nà, vzemi listek in ne pozabi prstana!«

Brez moči in v omotici je naglo spravila listek v žep, mukoma vstala ter omahovaje stopala za stražnikom. Bleda in prepadena, vsa drgetajoča in zmedena je stala pred pisalno mizo.

»Ali smo dobro spali, gospodična?« je s čudno pomenljivim poudarkom vprašal uradnik.

»Jaz bi rada šla!« je dahnila polglasno.

»Tako, takoj! Vse po vrsti. Vse mora iti po svojem redu. Vas so prijeli, ker niste mogli plačati večerje! Dobro. Da vas je spremljevalec okradel. Kako se piše. Strmšek. Po opisu to ni Strmšek. Vi ste se obesili kar prvemu na vrat. Moral bi Vas preiskati še zdravnik!«

»Zdravnik?« je vprašala.

»Da. Toda to bomo spregledali. Zdaj pojdite in glejte, da se nikoli več ne srečava!«

»Še naslov gostilne bi rada, kjer je moja košara!«

Kakor bi se bala, da si utegne premisliti, je hlastno zagrabila naslov in hotela iz sobe.

»In tu imate naslov posredovalnice za služkinje!«

Odhitela je po stopnicah na cesto. Skoraj bi bila vzklikala na glas. Zunaj jo je zapekel v oči blesk svežega snega, ki se je iskril v solncu. Hitela je po ulici mimo ljudi, ki so čistili hodnike, in vse se ji je zdelo kakor velik praznik. Kakor daljna pesem se ji je zdelo brnenje kraguljčkov. Hitela je, hitela, kot da je ušla smrtni nevarnosti. Ko je prišla mimo cerkve, jo je pahnilo toplo čustvo hvaležnosti skozi vrata.

»O, Marija, na cesto nikoli, na cesto nikoli!«

Še tisti dopoldan je zastavila uhanе, plačala za zastavljeni prstan tovarišice obresti in račun v gostilni.

Ostalo ji je še pet dinarjev.

Šele pozno proti večeru je prišla v posredovalnico gospa Burnik. Obljubila ji je stopetdeset dinarjev mesečne plače.

»Sam Bog jo je poslal,« ji je šlo skozi misli. Nič več ni čutila, da je lačna, nič več ni čutila, da jo zebe. Služba, služba. Kruh! Četudi je samo črn in samo enkrat na dan. Streha, kruh in delo.

»Pa da boš pridna!« je dejala gospa.

»Bom!« je trepetala Tončka. »Vajena sem!«

Tako je Tončka nastopila svojo prvo službo.

J. K.:

O veri.

Verujem, to se pravi moram in ne morem drugače. Vera je naše priznanje k nevidnemu svetu. Vera ni pritrnilo mojega razuma, ne mojega srca in tudi ne moje volje. Verujem, to ne pomeni samo: vem, pa tudi ne: bi rada tako, pa tudi ne: silim svojo voljo k temu. Verujem, to je veliki »da« osega mojega bistva. Verujem, to se pravi: vkoreninjena sem v tem, kar verujem. Verujem, to je moja zadeva, edino moja zadeva in moja edina zadeva. Verujem, vera govori o Bogu, pa govori tudi o meni.

Kdor pa pravi: ne verujem več, ta se odpove nevidnemu svetu, se odpove sebi, odpove sebe, njega sploh ni več.

Mrtva je vera, ki nima na moralno žiljenje nikakega vpliva, ki ne vpliva na naše sodbe, ki nas ne stori zmognih za žrtve, ki ne ustvarja vrednot.

Polna živa vera pa je vera doživeltja, ki po Pavlovi besedi postane v človeku modrost in moč, ki ji je človek pokoren iz prepričanja in je ne občuti kot sile, ampak kot milost, ki bi jo neutrudno iskal, če bi je ne imel, ki si je pridobila njegovo ljubezen in je zato pripravljena zanjo prenašati žrtve, katerih pa niti ne občuti kot žrtve.

Žena v komunistični Rusiji.

Od prvega dne, ko so prišli na oblast, so boljševiki neprestano zatirjali, da pomenja zanje žensko vprašanje eno izmed najbolj važnih in da ga je treba zato čim preje rešiti. Kakor znano, je izšla dolga vrsta zakonskih določb, ki so vzbujale videz, da se nahaja žena v sovjetski državi na popolnoma isti stopnji kakor moški. Žene so zavzemale važna mesta v sovjetski vladi; ustanavljali so se ženski polki in med generali so bile tudi ženske. Z eno besedo: v sovjetski državi je žena navidezno dosegla vse, kar si je mogla predstavljati v svojih najbujnejših sanjah kaka suffragetka.

Toda za tem odrom se skriva resnica, ki je vse drugo nego zadovoljiva, kar je razvidno iz podatkov, ki jih je zbral boljševiški zdravstveni strokovnjak Friedland v svoji knjigi: Prostitucija v URSS.« Naravno, da v knjigi, ki je izšla nedavno, ne moremo iskati stoo odstotne resnice, saj je šla, kakor vse druge boljševiške publikacije, skozi skrbno cenzuro; vendar pa vsebuje dovolj stvari, na podlagi katerih si moremo ustvariti svoje mnenje o resničnih razmerah v Sovjetski Uniji.

Posebno važno je, da je Friedland pri svoji anketi uporabil anonimni sistem, dasi sovjetske oblasti tega sistema ne vidijo rade in jim je veliko na tem, da poznajo imena tistih, ki podajajo kako mnenje.

Friedland je zbral mnenja o zakonskem problemu med 2000 dijakinjami moskovske univerze. Od teh dva tisoč se jih je 1600 izreklo v tem smislu, da je pravi zakon najvišja oblika družinske zveze.

Ta izid ankete je tem bolj znamenit, če si predstavimo, kaj vse je storila sovjetska vlada s svojimi pripadniki, da bi razdrila družino in jo osmešila kakor »davno preživel običaj buržuazne družbe« ter jo nadomestila z najnovejšim divjim zakonom. Treba tudi pomisliti, da so slušateljice na univerzah skrbno presejane in je vseučilišče dostopno le elementom, ki veljajo za brezpogojne privržence komunističnih načel.

Kakšne razmere morajo biti v Sovjetski Rusiji, če žene sanjajo o stalni družini, pa so obenem prisiljene, da žive v kratkotrajnih razmerjih z različnimi moškimi?

Socialna tragedija ruske žene je ravno v tem, da je po zakonu popolnoma enakopravna z moškimi, v resnici je pa nasproti moškemu brezpravna sužnja.

To je hotel ugotoviti gori imenovani strokovnjak, ki je v ta namen proučil vrsto sovjetskih ustanov in zavodov in našel v njih razmere, ki kaj malo odgovarjajo pojmu o emancipaciji žene. Tako n. pr. dobe ženske na borzah dela samo tedaj službo ali delo, ako prodado svojo žensko čast.

A to še ni vrhunec »rezultatov«. Treba je vedeti, kaj se dogaja v najnižjih krogih: V leningrajskih prenočiščih deli uprava ženske v dve kategoriji: »podvržene« in »nepodvržene«; »nepodvrženih« v prenočiščih sploh ne sprejemajo, »podvržene« pa morajo prenočišče plačati na sramoten način.

Ko je opisal še drugo gnilobo, kakor n. pr. izprijenost med otroki, se Friedland kratko dotika zakonskega problema in previdno pripominja le to, »da je lakota, s katero se v komunistični sovjetski državi združujejo zakoni, obžalovanja vredna«; izmed razporočenih žena se jih najmanj 54 odstotkov vda prostituciji.

To je tedaj »enakopravnost« žene v Sovjetski Rusiji!

J. K.:

Pripravljenost.

Vsaka pot je tvoja pot; če jo hodiš sama ali pa z mnogimi enakomislečimi. Vendar moraš hoditi sama; v duhovnem življenju ne moreš imeti namestnika.

Prapravljena moraš biti na uro božjega obiskanja, da jo spoznaš in si ji dorasla, ko pride.

Pa, če bi tudi to ne bil kakšen izreden dogodek, tvoj je visoki poklic, da deluješ na svoji in brez števila drugih večnosti. Večje naloge človek ne more dobiti. Tako velika je, da je nikoli ne moremo dovolj razumeti.

V tvojo dušo bo jutri prišlo tisto, za kar si se danes usposobila.

Tvoja starost bo toliko bogata, kolikor bodo štela tvoja dobra dela.

Matko Krebh:

Pastir.

Novela.

(Nadaljevanje.)

Poleti se sliši veselo petje in vriskanje po vrhovih, da se čudijo dolinci, češ, odkod to veselje na strmih bregovih? — Zakaj pa ne bi bili veseli? Svet je rodovit in lep. Zdravi so, kakor junaki, ter krepkih rok, pa bistrih glav. Pastir pa prepeva veselo na planini:

Na planincih lušno biti,
tam je dosti mleka piti.
Pastir pa prav: juhe, juhe
na planincih lušno je!

II.

Pavle je prignal ovce na vrh, ali na Sleme, kakor pravijo Pogačnikovi. Ovce so se začele pridno pasti pod nizkim grmovjem, pes Krančej si je poiskal senco pod borovcem ter počival z iztegnjenim jezikom. Pavle se je nekoliko izprehodil po vrhu ter naposled legel v travo.

Pogačnikova planina ni najvišja, niti ne največja, pa je zato bogata, kakor malokatera druga. Ob vznožju raste lep smrekov gozd, nad njim poganja jelševje, ki ga zdaj tu, zdaj tam posekajo za tako zvane »urane« ali planinske njive. Posušeno hosto namreč na mestu požgejo, prekopljejo ter s pepelom pognojeno zemljo posejejo z ržjo ali ajdo, kakor dopušča letni čas. Med pritlikavim jelševjem poganja nizka trava, ki se ne more primerjati s travo po dolinah, a je vendar dobra paša za ovce.

Pogačnikova planina leži med Dorniškim gradiščem in Gabrovo sečo ter ima obliko strešne strani, je ravna, ozka in obrasla z borovci. Po njej vodi cesta od enega vrha do drugega. Spodaj se zoži planina v kot, pri katerem se združita dva potoka, da nadaljujeta pot združena v dolino. Učem ljudje so hoteli nazvati ta potok Rdeči potok iz neznanega vzroka; ime se seveda ni prijelo, ker nima potok ničesar rdečega v sebi ali pod seboj.

Tudi brez planine bi bil Pogačnik najpremožnejši kmet med sosedi. Ves vrh je zarasel z visokoraslim smrečjem in borovjem, pravcati zaklad, ki mu ne more škodovati ne suša, ne toča in pred viharjem ga varujejo sosednji višji vrhovi. Drugi del planine rabi Pogačnik večidel kot ovčji pašnik, ki pa se manjša z vsakim letom zaradi prodirajočega smrečja od spodaj. Polagoma se bo moralo umakniti jelševje črnim gozdom, donašajočim več dobička kakor nizko jelševje. A do tega časa je še daleč.

V času, ko se godi naša povest, je bila planina velik ovčji pašnik, po katerem se pasejo Pogačnikove ovce pod Pavletovim varstvom.

Solnce se je nagibalo k zatonu. Vročina je prenehala in od severa je vel lahen veter skozi borovje ter je nalahno majal. Pavle je vstal, se ogrnil s plaščem in pogledal za ovcami. Ne daleč od njega so se pridno pasle, ker jih ni mučila vročina in je postala trava mehkejša. Pogled mu je splaval v dolino, se tam nekoliko pomudil, nato hitel po bližnjih vrhovih do Gabrove seče. Pod sečo je slonelo v bregu Gabrovo s podolgovatim poslopjem. Tanek dim se je vil iz nizkega dimnika ter se polagoma izgubljal v večernem zraku.

»Ta bi bila lepa!« je rekel Pavle polglasno, »če bi navsezadnje pozabil naprositi žanjico za ponedeljek! Takoj grem tja.« Poščeval je psa za ovcami, prestrašene so vzdignile glave ter se spustile v tek proti Gabrovi meji. Pavle je pobral palico, si poravnal široki klobuk in se napotil po slemenu proti Gabru. Čez mejo ovce niso mogle, ker jim je branila ograja, zato se je lahko zanesel Pavle, da mu ne uidejo v škodo. Krančju je naročal, naj varuje ovce; pes je takoj sedel ter modro gledal na ovčjo čredo.

Poševna cesta je peljala od Slemena do Gabra. Pod cesto se je raztezala strma njiva, nad njo je stal Gabrov gozd z visoko zraslim smrečjem in bukovjem. Po tej cesti je korakal Pavle ter opazoval v gornjem kolotaču mokro cesto. Voda je silila v presledkih na dan ter močila cesto; vsakovrstna trava je poganjala iz razmočene zemlje ter molela svoje bilke na cesto. Med njimi se je rahlo majal bledordeči cintaver ter prezirljivo zrl na rdečkasto resje. Modri naprstnik se je gizdalinsko klanjal rdeči deteljici ter ji dvoril na vse načine. Nekoliko višje so se skrivale sramežljive jagode in vabile s svojim prijetnim duhom sladkosnede otroke. Ob vsakem grmu se je zibala beloperesna kresnica. Pavle je utrgal eno in ji počasi pulil peresa, govoreč: »Gospod, kmet, berač, gospod, kmet, berač — gospod! — — Glej, glej, kaj vse bom,« je rekel zase in utrgal še drugo. »Berač bi postal prej ko gospod. Poizkusim še, če dobim žanjico. Dobim, ne dobim — doobim — ne dobim — dobim! To mi je pa po volji.«

Tako razmotrivajoč je dospel na ovinek. Tam je bil raven prostor, nastlan s treskami. Velika črešnja je razprostirala svoje veje ter delala senco tesarju, kadar je obsekaval debla. Ob črešnji je bil naložen v stogah obrezan les, nekaj ženske obleke se je sušilo na njem.

Pavle se je obrnil proti hiši. V strmini so naredili majhen prostor ter postavili ponižno domovje. Hiša in hlev sta bila pod eno streho in stisnjena v breg; na zgornji strani je peljal nizek vhod na gumno. Tesno dvorišče je dajalo prostora komaj za široko nabasan voz stelje. Zato pa je bila pod dvoriščem strmina tem večja, ker so naredili dvorišče z nasipavanjem zemlje.

Hiša je bila kaj ponižna, čisto starinska, z lesenimi stenami in ognjiščem v sobi, torej dimnica. Pavle je nekoliko počakal, kakor bi opazoval poslopje. Hlev je bil zidan iz nerodnega kamenja. Na levi strani vrat sta visela na klinu dva jarma. Blizu vrat je stala stolica z vinjekom, ob zidu pa nakupičena stelja. Na hlev prisljonjena hiša je imela samo eno okno na dvorišče.

Pavle je vstopil. Najprej je moral skozi nekako vežo čez nerodne stopnice do dvojnih vrat. Prve so peljale v bajtico, stoječo vzporedno s hišo na dvorišče. V njej je stanovala stara Gabrovka ter pričakovala smrti. Vrata v družinsko sobo so bila odprta na stežaj. Pod stropom se je dvigal gost dim ter silil pri vseh špranjah na prosto. Na ognjišču je prasketal ogenj, iskre so švigale v klobučnik in tam ugašale. Pavletu so prišle solze v oči od gostega dima in dušilo ga je. Šele čez nekaj časa so se privadile oči dimu; pogledal je okrog in pozdravil, a nihče mu ni odzdravil.

»Nekdo vendar mora biti doma!« Pogledal je v drugo sobo: tudi nikogar.

»Pa počakam.« Druga soba je bila dokaj prijaznejša nego prva. Dim ni silil vanjo in mazal sten, na katerih so visele velike in male podobe. V kotu sta bili dve postelji, skrbno postlani z belimi rjuhami. Ovčar je sklenil, da počaka v dimnici. Tam je sedel na nizek stol, da mu ni mogel nagajati dim. Ogledal si je sobo. Stene so bile črne od dima z majhnimi okni na cesto. V kotu je stala velika javorjeva miza lepo osnažena, kakor tudi stenske klopi in stola poleg mize. Snaga, kolika je bila pač mogoča v dimnici, je dajala mračni sobi prijaznejše lice. Vedra za vodo so bila kakor nova; posoda snažno pomita, vse je dajalo skrbni gospodinji lepo izpričevalo. Na podstrešju se je slišal ropot in za tem težke stopinje po nerodnih stopnicah. V sobo je stopila gospodinja z ajdovo moko v veliki kulji ter se približala ognjišču. Pavla niti zapazila ni.

»Dober večer!« se je oglasil Pavle na stolu ter prestrašil s svojim pozdravom Gabrovko.

»Ježeš, Pavle! Kako sem se ustrašila. A lej, lej, pa ti si prišel: kaj pa bo lepega?«

»Š prošnjo sem prišel, žanjico bi rad.«

»Žanjico? Hm, jaz bi že obljubila; ž njim boš moral govoriti. Kdaj pa boste želi?«

»V ponedeljek. Oves že zori in očeta skrbi, da bi ga pravočasno spravili z njive.«

»Ėj, ste pa hitri z delom; mi še s pšenico nismo gotovi. Toliko je dela, da človek komaj dohaja, pa premalo nas je. Podlesnikov nam je prišel pomagat, danes je že drugi dan pri nas. Ali boš pogledal na njivo? Spodaj pod cesto žanjemo,« je besedičila zgovorna gospodinja ter se urno sukala okoli ognjišča. Njena glava je bila skrita v dimu, le včasih se je sklonila k ognjišču, da popiha žerjavico. Pavle je videl starikavi obraz, že močno naguban, a kljub temu dobrodušen in pod viskim čelom je gledalo dvoje malih, prijaznih oči v svet. Beli lasje so se skrivali pod rumenim robcem, zavezanim po pohorski navadi pod tilnikom.

»Ti buča, ti pozabljiva! Pavle je tu, pa mu še kruha ne ponudim.« Stopila je k mizi, vzela iz miznice hleb rženega kruha in ga ponudila Pavletu: »Na, ureži ga, si gotovo lačen. Imamo tako boren kruh, naš mlinar pač ne zna mleti na belo.«

»Nisem lačen,« se je branil Pavle ter urezal kos, da se ne zameri gostoljubni gospodinji.

»Kako je kaj s tvojim zdravjem? Bled si še in slab; pa bo že boljše. Res škoda bi te bilo, če bi te vzela sušica. — Malo počakaj, pokropam ti čaja iz tavžentrože!«

»Bom moral iti, zunaj se že mrači.«

»Ne bo dolgo, kar hitro bom gotova. Sedi še malo, ovce te bodo že počakale.«

Pavle se je že odpravljaj in le na njeno prošnjo je še počakal na čaj, ki je bil kmalu gotov.

»Preslab bo, prilij še črničevca!«

»Hvala, prav dober je in prilegel se mi bo.«

Pavle je spil, se zahvalil in postavil skodelico na ognjišče:

»Bog povrni za vse, pa lahko noč!«

»Saj nisi nič dobil! Lahko noč, pa še kaj pridi!«

»Bom, pa še vi k nam!«

Pavle je izgovoril zadnje besede že v veži. Hitel je mimo hiše po cesti proti jarku, kjer so želi pšenico. — Solnce je zahajalo ter pošiljalo zadnje pozdrave po lepi krajini, vse vrhove je pobarvalo z rdečo barvo ter se skrilo sunkoma za goro.

(Dalje prih.)

Venceslav Winkler:

Večerna pesem.

*Deklica, vstani, prišla sva z Marijo
in bomo zapeli večernico belo:*

*Sredi morja so tri jadra cvetoča,
sredi voda so tri plice vesele,
v svetem večeru tri duše gorijo v nebo.*

*Deklica, vstani, prišla sva z Marijo!
Tiho se bomo prijeli z rokami,
prebredli temo bomo in mesečino,
na najvišjem hribu se ustavimo sami,
Zakrijemo bele obraze z roko:
kako je na svetu lepo!*

*Deklica, vstani, prišla sva z Marijo,
Marija, prečudežna sveta Gospa
iz sanje nemirne te varno izpelje
k lilijam belim, k Sebi na dom
za svojim sinom, za Jezusom...*

Vse, ki so prejeli 1. in 2. številko letošnje Vigredi, pa ne mislijo ostati naročniki, vljudno prosimo, naj jih vrnejo, da moremo postreči novim naročnikom.

Pepca D.:

Bila je deklica . . .

Resnična pravljica.

Bila je deklica . . . Kdaj in kje je to bilo, vam zaenkrat ne povem, saj se v nobeni pravljici ne pove niti čas niti kraj; ker pa stoji zgoraj zapisano, da je resnična pravljica, vam vseeno že zdaj natihem povem, da boste na koncu vse zvedeli . . .

Bilo je v vasi, daleč oddaljeni od mesta, precej daleč tudi od železnice. Pozimi tam piše silna burja. Svet je ondi kraški; skoro noben kmet ondi ne pridela toliko, da bi imel vse leto kruh pri hiši iz domačega žita; izvečine morajo že po božiču v trgovino. Trdne so samo tiste hiše, ki imajo zaslombo v gozdu. Kako se prežive bajtarji, je res čudež božji. Ob času, ko se naša pravljica pričinja, so očetje in sinovi bajtarskih družin čez zimo hodili na Hrvaško,

v hrastove šume delat, da so za veliko noč prinesli nekaj zaslužka; časih pa so jih ogrski židje grdo osleparili.

Starši naše deklice so imeli enajstero otrok. Po nesreči so bili popolnoma cbubožali. Ni bilo kruha doma. Otroci so morali po vrsti z doma. Prvi je šel najstarejši, Jože. Ker je kazal nekaj nadarjenosti, je domači eks-pozit (takrat še ni bilo ondi župnije) očeta pregovoril, da so fanta dali v mestne šole. Že prav zgodaj se je moral s poučevanjem sam vzdrževati.

Druga je morala od hiše Marija. Imela je takrat dvanajst let. V domači enorazrednici je bila najboljša učenka. Ali kruha ni bilo doma. Kam z njo? Pa je pisala dobra teta, naj pride k njej na Dolenjsko. Jesenskega dne jo je peljala mati tja. Hodili sta preko hribov šest ur. Tako je prišla mala Marija v svet. Bridko je bilo seveda prvo slovo od doma in staršev.

Tetina hiša je bila gostilna, pa zelo poštena, krščanska. Pijanec ni dobil pijače. Teta tudi ni trpela nobene dvoumne besede ali kvante. Bila je vzorna hiša. Vsakdanji gostje so bili izobraženci tistega trga: sodnik, notar, zdravnik, davkar . . . Ostajali so pozno v noč, do polnoči, do ene. Mala Marija jim je stregla. V občevanju s tako različnimi ljudmi si je pridobila neko družabno oliko in neustrašenost v nastopu, kar se iz knjige skoroda ne dobi. Prihajali so pa tudi razni drugi gostje; en dan v tednu je bilo vedno precej Nemcev. Mala natakariča je vlekla na uho; kmalu se je za silo znala pomeniti v tistem nemškem narečju. Seveda je bilo vse to nemško znanje samo po sluhu; da bi tudi nemško knjigo v roke vzela, za to ni bilo časa; delo jo je podilo. Teta je tudi zahtevala, da je morala mala vsako jutro o petih vstati in iti k sv. maši. Spanja je bilo pičlo: štiri ure. Kaj čuda, če je bila revica često kar potoglava od — nespanja. Otrok, ki ima dovolj spanja, ne ve, kaj je hudo . . . Naša deklica pa ni nikomur tožila; bila je teti hvaležna, ker se je v njeni hiši živeti učila. Posebno rada je pogledala v kuhinjo, kako se pripravljajo jedila. Seveda le kakor kradoma je pogledala v kuhinjo, zakaj njeno mesto je bila soba za goste. Vendar je bila tudi tistih mrvic, ki se jih je

naučila, zelo vesela, misleč si: »Zrno do zrna... Enkrat bom pa le znala.« Zakaj pa je hotela znati? Moč, da je v tisti sicer dobri, ali trdi, trdi šoli, osem let vztrajala, je zajemala iz tihega upanja, da pojde brat, ki hodi v ljubljanske šole, v bogoslovje in postane duhovnik in ona pojde k njemu za gospodinjo...

Ali do tja je bilo še daleč, daleč. In kakor mora vsak, ki se hoče česa koristnega dobro naučiti, iti v tujino, po svetu, in videti, kako drugod to ali ono umetnost izvršujejo, tako se je tudi naša Marija po tetini smrti poslovila od gostoljubne hiše in odšla v nove kraje, nabirat si novih skušenj. Tako je prišla med drugim v večji kraj na Krasu (zdaj pod Italijo), kjer ji je stara Polona, zdaj že v večnosti, razodela prav veliko kuharskih skrivnosti. Marija se Polone še danes s hvaležnostjo spominja.

Pa leta naglo teko in končno je brat le postal duhovnik, dobil po nekaj letih samostojno službo in Marija je šla k njemu za gospodinjo.

Tisti čas je dr. Krek začel razvijati svoj veliki socialni program. Pisal je takrat svoje »Črne bukve kmetskega stanu«. O neki priliki je rekel tudi to: »Zakaj gre marsikateri oženjeni mož zvečer v gostilno? Žena kuha dan za dnevom, večer za večerom isto, brez menje in spremembe. To je za moža dolgčas. Pa gre.« In je še pripomnil, da je v Nemčiji neki socialen kaplan spisal kuharsko knjigo za delavske žene. S tem je bila iskra vržena v gobo: Marija je slišala dr. Kreka in sklenila sestaviti tako kuharsko knjigo za preproste kmetске in delavske žene.

Takoj je začela iskati in zbirati. In zdaj ji je prišlo prav tisto sicer pomanjkljivo znanje nemščine, pridobljeno v tetini hiši. Kmalu je vse razumela. »Domoljub« je pričel prinašati njene »recepte«. (Čudno ime, kajne? Pišejo jih zdravniki in — kuharice. Obojih vsebina, dasi različno sestavljena in pripravljena, gre končno vendarle v — želodec.) Kmalu se je teh receptov nabralo toliko, da je med vojno, ko je bilo treba z živili ravnati varno in varčno, gospa Marija iz njih sestavila kar celo knjigo: »Varčna kuharica«. Izdala jo je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Knjiga je doživela dve izdaji.

Ko je po vojni začela izhajati »Mladika«, se ji je gospa Marija pridružila kot zvesta, neumorna sotrudnica, od začetka do danes. Iz neumornega iskanja in nabiranja se je zopet nagrmadilo deloma že znanih, deloma novih receptov. Iz krogov Mohorjanov je tedaj prišla pobuda, naj bi Mohorjeva družba, ko je Slovincem pripravila v skoro 80 letih svojega obstoja toliko duševne hrane, izdala enkrat tudi knjigo za telesno hrano, v korist in pobudo preprostim ženam in dekletom. Urednik knjig Mohorjeve družbe je željo slišal. Obrnil se je do gospe Marije. In tako se je zgodilo: česar deklica, ki je dovršila samo vaško enorazrednico, nikdar ne bi bila mislila — spisala je knjigo. Kot sad tridesetletnega prebiranja in zbiranja je izšla letos v Mohorjevi družbi njena: *K u h a r i c a* v kmečki, delavski in preprosti meščanski hiši.

Ali ni tudi vse to kakor neka pravljica, dasi zelo resnična?

Gerra van den Boogaard:

O socialnem delu holandske žene.*

Vsi, ki po svoji zmoti resnico najdejo, so — modrijani.
Vsi, ki so svoje zmote borci, so — norci.

Bolj kot kdaj potrebuje naš čas s svojo zrahljano moralo, splošno razrvanostjo in splošno skrunitvijo katoliškega življenja, socialno čutečih in temeljito katoliških mož in žena. Razdvojena Evropa, ki še vedno ne more

Popravek: V zadnjem članku je na strani 12, tretji odstavek od spodaj izpadla letnica 1919. Stavke se glasi: Od 9. avgusta 1919 je...

priti v ravnovesje, vsepovsod vladajoča gospodarska kriza z 20 milijoni brezposelnih, po vsem svetu posejanih, nujno zahteva vzgoje vesoljnega človeštva v socialnem smislu, vzgoje na temelju krščanskih idej. To in le to more prinesiti rešenje iz uničujočega plutokratičnega sistema, iz organizirane satanovega objema.

Ko Sovjetska Rusija izdaja častne doktorate v brezbožništvu in ustanavlja po radiu visoko šolo v nemškem jeziku proti Bogu, da bi se tudi inozemstvo navzelo strupa, tedaj pomeni za nas katoličane, zlasti za nas katoliške žene, da moramo biti pripravljene.

V Rusiji, Mehiki, Kitajski, Španiji, trpe katoličani javno preganjanje, do molčim o tihem preganjanju v drugih evropskih deželah!

Pogum moramo imeti, da vidimo resnico. Pogum moramo imeti, da to resnico v polni konsekvenci tudi nosimo! In prav zato je velika in lepa naloga, ki leži pred nami na socialnem torišču. Zato tako rada pišem za vas, slovenske žene, o socialnem delu nizozemske žene. Mala Holandska, na svoji sivi obali, ki je že toliko storila v tem oziru, prav res zasluži, da obrnejo na njo vso pozornost tudi drugi narodi.

Kje leži težišče, ko obravnavamo socialno vprašanje? Kaj zahteva njegov del: žensko vprašanje?

Rešitev katoliškega ženskega gibanja leži prav gotovo na socialnem poprišču. Tam je odprto ženi široko polje za udejstvovanje, ki se prav tesno naslanja na žensko naravo, v kateri lebdi smisel žrtve, ljubezen do bližnjega.

Mati živi v vsaki ženi, bodisi, da je fizično ali psihično poklicana k materinstvu.

To temeljno nagnenje, ki živi v vsaki ženi, je treba razvijati in negovati, da žena, ki po poklicu ali pod silo razmer ne postane telesna mati, pride v duhovnem smislu do materinstva in zraste v močno socialno ženo, ki dela in se trudi za srečo in blagor mnogoterih ubogih, ki so njeni skrbi izročeni.

Krščanstvu pripada čast in prednost, da se je prvo zavzelo za oskrbo revnih in bednih. Niti Grki, niti Rimljani s svojo visoko kulturo, niso poznali skrbi za uboge. Tudi Judje niso poznali organiziranega skrbstva za bedne. Prvi kristjani s svojimi diakonisami so napravili začetek v tem oziru.

Skozi vse čase pa se je vprav žena udejevala pri tem delu na sijajen način. Pomislimo le na Melanijo starejšo in Melanijo mlajšo, na cesarico Heleno in Pulherijo, Margareto Škotsko, Elizabeto Turingiško! Kdo je reorganiziral na Angleškem svoječasno tako strašne razmere po ječah? Bila je to žena.

Kdo je reorganiziral celotni Rdeči križ ob svetovni vojni? Zopet žena! Mislimo na Maggy Lekeux, belgijsko učiteljico, katere socialna dela po njeni smrti s edem njenih naslednic ni moglo zmagati.

Na take žene smemo biti ponosne! Bodimo res ponosne v pravem pomenu na svojo »ženskost«! Bodimo pa popolne žene, brez vsake moške primesi! Pravi mož bi nas moral zaničevati, če posnemamo moške, prava žena pa nas sme zasmehovati zaradi takih neumnosti.

Toda: kako je žena, kar se tiče socialnega dela organizirana na Nizozemskem?

To delo lahko delimo na dve torišči:

1. v ženski zvezi,
2. v posebnih društvih.

1. Na Nizozemskem je bila Katoliška ženska zveza za škofijo Haarlem ustanovljena l. 1913, za škofijo Utrecht l. 1915, kmalu potem pa za druge škofije: Hertogenbosch, Breda in Roermond.

Leta 1918 je prišlo do združitve škofijskih zvez. Predsednica te federacije je baronica Steenberghe-Engeringh (ki je tudi točasno predsednica, Internacionalne katoliške lige ženskih zvez).

Cilj ženske zveze je: sodelovanje žene v katoliškem socialnem življenju ob izključitvi vsakega zgolj političnega udejstvovanja.

Sredstva za dosego tega cilja so:

- a) Pospesevanje ženskega razvoja na podlagi katoliških principov.
- b) Opora obstoječim in pobuda za nove ženske organizacije.
- c) Pospesevanje skupnega dela med posameznimi katoliškimi ženskimi

društvi.

Ženska zveza hoče torej društvom pomagati in jih podpreti.

Pa tudi sicer skrbi ženska zveza za razvoj ženske izobrazbe s prirejanjem tečajev na apologetičnem in kulturnem polju, v gospodinjstvu, šivanju, kuhanju, prvi pomoči v nezgodah itd. Prireja tudi predavanja iz verskega, gospodarskega, družabnega in umetnostnega življenja. Zveza tudi razširja dobre in poceni knjige. Prireja tudi zborovanja, kjer se razpravlja o verskem in družabnem življenju katoliške žene.

2. Druge ženske organizacije skušajo razglablјati in reševati podrobnejša vprašanja iz verskega življenja. Imenujem nekatere:

a) Društvo za varstvo deklet. To društvo skrbi za pojasnila in skrb za dekleta, ki gredo v službo v druge kraje. Treba je dognati če je služba, v katero odhaja, dobra, kako se ji godi, v verskem, moralnem in gospodarskem smislu. V vsakem večjem kraju je članica tega društva, pa tudi na cerkvenih vratih visi lista z imeni takih gosa, na katere se dohajajoča dekleta lahko obrnejo.

b) Kolodvorski misijon, ki je zelo dobro organiziran. Pri prihodu vsakega vlaka so na kolodvoru gospe, ki skrbе za potujoče ženstvo. Spoznati jih je po posebnem znaku (traku) na roki.

c) Marijino društvo ima za cilj omejevati pijančevanje med ženskami.

č) Društvo za čast in čednost skuša zlasti z dostojno obleko skrbeti za dober zgled itd.

d) Društvo Sv. Elizabete skrbi za uboge, bolnike in za obleko siromakom.

e) Zveza za bolniške strežnice.

f) Društvo za razširjanje dobrega čtiva in cenениh knjig.

g) Martino društvo. V tem društvu se prirejajo ob nedeljah predavanja za delavke, prodajalke itd. Predavanja oskrbujejo izobražene žene ali tudi redovne sestre.

h) Dekliški patronati, ki imajo za cilj žensko mladino koristno in prijetno zabavati in jih izobraziti za dobre gospodinje. V te deklіške patronate je z današnjim mladinskim gibanjem prišlo novo življenje in popolna reorganizacija, o čemer pa bom pisala v prihodnjem članku, ko bom pripovedovala o mladinskem gibanju na Nizozemskem.

i) Društvo »Pomoč v domu«. V teh društvih gospodinjsko izobražena dekleta vodijo gospodinjstvo, kadar zbolі gospodinja ali ne more opravljati svojega gospodinjskega dela n. pr. ob porodu. Za to delo je tudi sestrskа redovna kongregacija »de Juliaantjes«, ki se popolnoma žrtvujejo temu delu.

j) Wonn wagen Lifdewerk, skrbi za v kolonijah in vagonih stanujoče in potujoče glumače in cigane.

k) Nadalje tudi žene lahko sodelujejo v pisarnah za delo, kjer svojim sosestram pojasnjujejo delavska vprašanja in socialno zakonodajo.

Iz tega kratkega pregleda, ki navaja le najvažnejše, lahko spoznate, koliko socialnega dela gre skozi roke holandske žene.

V praksi pa se je tudi na Holandskem kmalu pokazalo, da samo dobra volja in požrtvovalno mišljenje še ne zadostuje za uspešno socialno delo. To delo zahteva tudi temeljite izobrazbe.

Iz prakse so potem tako rekoč izrastle socialne šole za družabno delo. Nizozemska ima štiri take šole: katoliško v Sittard, po eno katoliško, eno nevtralnno in eno protestantsko v Amsterdamu. Socialna šola v Sittardu je doslej izobrazila 90 socialnih delavk in šteje točasno 49 učenk, dasi obstoji šele 10 let.

Celotno izobraževalno delo traja tri leta, dve leti teoretičnega pouka, 8 mesecev praktičnega dela, potem še tri mesece šolskega dela, kjer kandidatka izdela svojo disertacijo o svojem osemmesečnem praktičnem delu, iz česar mora biti razvidno, če zmore šolsko teorijo tudi v praksi izkoristiti.

Predpisana starost za vstop v socialno šolo je 18 let in diploma gimnazije, liceja ali višje meščanske šole (višja meščanska šola je enaka gimnaziji in daje absolutinjni pravico do univerzitetnega studija). Brez diplome je treba napraviti sprejemni izpit, iz katerega je razvidno, da kandidatka razpolaga s splošno dobro izobrazbo.

Učni načrt obsega kot važnejše predmete: sociologijo, psihologijo, mladinsko psihologijo, moralko, liturgijo, apologijo, najvažnejše zakonike zlasti socialni zakon, ekonomijo, državno pravo, skrbstvene zakone, otroško higijeno, celotno zdravstvo, zlasti o tuberkulozi itd. Izven tega tudi še gospodinjstvo, kuhanje, šivanje, ročna dela itd. V celoti 32 predmetov. Vsake tri mesece je ponavljanje iz tromesečja, vsako leto od celotnega leta. Ob koncu drugega leta je treba dokazati svoje znanje o celotni snovi v tridnevnem izpitu ustno in pismeno. V prvem letu je treba tudi praktično delati v enem ali več klubih (poučevati otroke ali jih prijetno zaposliti). V velikih počitnicah je treba po prvem letu delati en mesec v počitniški koloniji, v domu za brezdomce, v otroških zavetiščih itd., kjer se dobi tudi veselje ali usmerjenost za poznejše specialno delo. V drugem letu je treba vsak teden pod vodstvom že izobražene socialne delavke obiskovati domove, obdržati posebne ure v posvetovalnici itd.

Socialna šola se prišteva višjim učnim zavodom in daje popolno navodilo za poznejše socialno delo.

Slovenske žene, še mnogo bi vam rada povedala o socialnem življenju na Holandskem, pa vsake reči je enkrat konec in tako tudi članka, ki ga piše Holandka za Vigred. To skromno poročilo o velikem delu holandske žene naj pade v vašo dušo kot iskrica, ki naj vedno bolj razgoreva, da boste tudi ve vedno več in še bolj kot dosedaj socialno delale, potem bo tudi meni, »Neumni Holandki« v prav posebno veselje, da sem prišla v deželo, kjer rdeči dehteči nageljčki pripovedujejo o dobrem srcu slovenskega ljudstva.

Franjo Neubauer:

Nevesta.

*Zazibal zvon se je, zapel
čez grič in dol, od snéga bel,
še solnčni je prebúdil svit,
ki dremal še je, v megli skrit.*

*Zagledal se je solnček v kras
ovenčanih dekliških las
in kakor sreče je obèt
razlil na glávo se leskèt.*

*Belino krila obsijal,
pozlátíl ga je žar svetál,
za deklico se ves je vnel,
krasoto njeno vso objel.*

*Še ostri, ali zdravi mraz
pordečil je njen obraz,
da je žarel kot breskve sad,
od let in sreče zdrav in mlad.*

*Zdaj vseh zvonóv zapel udar,
ubran je klical pred oltár.
Blestéča zemlja in nebó,
voščila sreč sta sto in sto!*

Posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.

»KARITAS« je gotovo najpomembnejša socialna ustanova Karitativne zveze v Ljubljani. Ta način posmrtninskega zavarovanja ima svoj postanek v Nemčiji. Tekom zadnjih treh let se je to zavarovanje s čudovito naglico razširilo tudi po vseh avstrijskih škofijah. Kako je nastal ta način zavarovanja? Samopomoči in pomoči (Sterbekassen nach dem Umlageverfahren) raznih tipov, ki s pravim zavarovanjem nimajo nič skupnega in ki izkoriščajo nevednost in lakomne instinkte ljudstva, so po par letih navideznega uspeha prišle v velike denarne stiske. Zavarovani starčki in bolniki so umirali na veliko. Sistem samopomoči se je sam uničil. Milijoni ljudskega denarja so bili izgubljeni. Spekulanti, ki so za majhen denar upali priti do velikega premoženja so bili razočarani. Pravila in zavarovalni pogoji so se poostрили, prispevki so se znatno povišali, zavarovane vsote znižale. Člani so stalno odstopali ter trumoma pristopali v »Caritassterbevorsorge«, ki so jo ustanovili odločilni, socialno čuteči činitelji, ki so že dalj časa s skrbjo opazovali, kako sistem samopomoči kvarno vpliva na ljudsko moralo in ki so predvidevali, da bo ljudstvo tudi gmotno oškodovano. V par letih je »Caritassterbevorsorge« popolnoma izpodrinila sistem samopomoči. Danes štejejo razne »Karitas« in po istem sistemu zgrajene ustanove milijone članov.

Idejna ustanoviteljica naše »Karitas« je Karitativna zveza v Ljubljani. Ko je Karitativna zveza zaznala za koristno in človekoljubno delovanje te nove karitativne ustanove v inozemstvu, se je takoj pričela pogajati z največjo slovensko zavarovalnico, Vzajemno zavarovalnico, da bi skupno ustanovili svojo »Karitas«. Po daljših in temeljitih pripravah smo Slovenci v jeseni l. 1931. res dobili svojo »Karitas«. Kapitalno jamstvo je prevzela Vzajemna zavarovalnica. Dosedanji razvoj nas prepričuje, da bo »Karitas« kmalu tudi pri nas dosegla isto, kar so dosegle iste ustanove v inozemstvu.

Prednosti posmrtninskega zavarovanja »Karitas« pred sistemom samopomoči so sledeče:

1) Mesečni prispevek in posmrtnina.

Pri samopomočih je višina mesečnih prispevkov odvisna od števila smrtnih slučajev. Prispevki torej niso stalno enaki. Čim več je smrtnih slučajev, tem višji so prispevki. Ker so pa pri samopomočih zavarovanci le starejši in bolehnější ljudje, je jasno, da so, odnosno bodo smrtni slučaji vedno številnejši. Samopomoči se namreč same pritožujejo nad pomanjkanjem mlajših zavarovancev. Ta sistem je za mlajše vse prej, kot ugoden. Vablljivo je to zavarovanje samo za starejše osebe, priporočljivo pa tudi starejšim ne bo, ker se taka ustanova ne more dolgo držati, če članstvo ni organizirano. Višina prispevkov postaja radi številnejših smrtnih slučajev vedno večja in začne polagoma presegati plačilno možnost posameznih zavarovancev. Naravno je, da je marsikdo radi tega prisiljen odstopiti. Vsak odstop pa povzroči, da se ostalim povišajo prispevki ali se pa zavarovana vsota ne more izplačati v celoti. Za sistem samopomoči je karakteristična spekulacija. Starčki in bolniki so zavarovani za visoke vsote večinoma brez svoje vednosti. Tisti, ki plačujejo za te zavarovance (člani) dobro vedo, da bodo ti zavarovanci kmalu umrli in upajo na ta način priti do denarja. Nekateri imajo zavarovanih kar po par desetih takih revežev.

Pri »Karitas« so mesečni prispevki stalno enaki. Čim manjša je vstopna starost zavarovanca, tem večja posmrtnina se izplača po njegovi smrti.

2) Sprejemnina znaša samo Din 10.—.

3) Odkup in plačevanja prosto zavarovanje.

Če n. pr. pri samopomoči član po večletnem plačevanju prispevkov iz kategorakoli vzroka odstopi, ne more staviti na samopomoč nobenih zahtev. Vse, kar

je vplačano, je izgubljeno. Če se pa pri »K a r i t a s« po treh letih preneha s plačevanjem prispevkov, se na željo izplača gotov del vplačanih prispevkov ali pa ostane zavarovanec še naprej zavarovan za primerno manjši znesek.

4) Posojilo do višine odkupne vrednosti (samopomoč tega ne pozna).

5) Dvojno izplačilo v slučaju smrti radi nezgode (samopomoč tega tudi ne pozna).

6) Brezplačno sozavarovanje otrok. Če sta zavarovana mož in žena, odnosno en preživeli zakonec in en otrok, so pri dosmrtnem plačevanju premij vključeni v zavarovanje tudi ostali otroci od dovršenega 2. do dovršenega 16 leta. V slučaju smrti radi nezgode se tudi za otroke izplača dvojna vsota. To ugodnost, ki je namenjena družinam z otroki, nudi samo »K a r i t a s«.

7) Do 44 let stare osebe se lahko zavarujejo tudi tako, da plačujejo prispevke samo 20 let (cenik CA).

Vse te ugodnosti so posmrtninskemu zavarovanju »K a r i t a s« napravile gladko in široko pot med ljudstvo.

M. Herbert:

Ljubljen biti . . .

Novela.

(Nadaljevanje.)

Gospodu Rodnigu pa se ni godilo tako dobro. Dolgo časa je stal s prekrižanimi rokami pri oknu in je gledal v mesečno noč, ne da bi se zavedal njene lepote. Vse dotlej je menil, da je z vnanjim svetom že davno obračunal, svojih 50 let je imel za zaključeno starost brez želja, a zdaj je vnovič čutil v sebi življenje in še neizrabljeno moč svoje osebnosti. Čutil je, da je vendar življenje neskončno lepo, bogato, dragoceno in polno plemenitih užitkov, če človek živi z ljubljenim razumnim človekom v zaupni skupnosti. Potem pa so zašle njegove misli zopet v preteklost, pa je mislil na svojo prvo in veliko ljubezen, na lepo ženo, ki ji je dolga leta posvečal vse svoje misli in na konec te ljubezni, ki je bil bolesten, a se ni dal predrugačiti. To ohlajanje čustev v njem mu je bil najbolj bolesten spomin, kakor, da je srce počasi zmrzovalo; vse lepe misli so počasi izginjale, vsako zanimanje je preminulo, da je končno ostal samo bled spomin. Vsega tega si je bil svest; spadal je k onim ljudem, ki svoja čustva venomer razmišljajo, svoja dejanja vedno tehtajo in zato za preprosto zdravo vest nimajo nobenega občutka. Vseh teh spominov ni mogel zabrisati, a tudi z ljudmi ni mogel občevati; kakorhitro je prišel z njimi v stik je hotel brezpogojno priti do dna njihovemu bistvu. Tako stalno študiranje je črpalo njegove moči.

Čutil je, da je s temi lastnostmi sam na sebi neprijeten družabnik, nevaren zlasti za one, ki še niso pozabili iskati idealov v drugih. Vse to je gospod Rodnig uvidel, toda svojo najhujšo in najslabšo lastnost je imel za čednost, namreč svojo veliko varčnost, ki je bila skoro skopost.

Sklenil je, da bo gospodično Rihardo opozoril prav temeljito na vse svoje lastnosti. Če bi se kljub temu odločila, da bi se globlje zanimala zanj, je to pač njena stvar. — Njo samo bo itak kmalu popolnoma spoznal. Navajen je bil tega, da so se mu zdele ženske v navadnem življenju povsem preproste, ki jih je lahko spoznati. Toda ta teorija se ni krila s prakso.

* * *

Vse zlato je vzšlo solnce prihodnje jutro izza gora. Zunaj je bilo že nekoliko hladno, a prav ta svežost je vabila na dolge izprehode.

Vsa okna so bila na stežaj odprta, ko je Riharda prišla k zajtrku. Sonce je sijalo prav na belo pogrnjeno mizo in na gladko počesano glavo gospodične Rodnig, ki je prišla že od maše in najbrž zajtrkovala v kuhinji, ker za njo ni bilo skodelice na mizi.

Gospod Rodnig je bil kakor vsi nervozni ljudje odvisen od vremena. Ta sveži zrak današnjega dne mu je razpršil vse temne misli. Z velikim veseljem je pripovedoval o izprehodu, za katerega je napravil načrt.

»Danes Vam pokažem vse naše lepote, ki so namenjene samo nam,« je zaklical, ko je Riharda vstopila. »Tak lep dan moramo izkoristiti, seveda če ste vajena hoje.« Pri teh besedah je po strani pogledal Rihardo. A ona je v smehu takoj pritrdila načrtu in pol ure pozneje sta že odhajala po beli stezici pod jelšami proti gozdu, ki je bil ves v rdečkasti luči svoje jesenske obleke.

»Ob tem času je naša dolinica kakor izumrla,« je pričel. »Največ ljudi se v jeseni že zgodaj zakoplje v mesto in prepusti krasote jeseni nam podeželanom. A še med nami je malokdo, ki bi se zanimal za jesenske krasote.«

»Nič ne de, je odvrnila Riharda, da je le vsaj eden, ki zna ceniti lepoto jesenskega polja, travnikov in gozda in prisluškuje njihovemu tajnemu govoru, ki pač potem velja samo njemu. Saj prav v taki samoti je največ lepote.«

Pred njima se je razprostiral obširen smaragdnozelen travnik, na katerem so kot raztrošeni ametisti stali tu pa tam jesenski podleski. Vsa pokrajina je imela dih mehke lila barve, ki je kakor poslovilna barva življenja. Tudi oba potnika sta bila zavita v prav tako luč, vendar sta bila vse prej kot pa ob slovesu življenja. Oba sta bila zelo navezana na lepoto narave in zato ju je dolinica z vso svojo lepoto kar prevzela. Prav malo sta govorila in vendar jima je bil ta sprehod čez dolga leta najlepši spomin.

Riharda je vedela na večer po tem dnevju, da se je ta dan njena usoda preokrenila. Nikdar doslej še ni čutila tako zelo svoje življenjske moči, nikdar še ni bila tako zadovoljna v bližini kateregakoli človeka, pa si je rekla, da bi pomenila ločitev od gospoda Rodniga in njegove bližine stalno in neutešeno hrepenenje za celo bodočnost. Vse žensko sočutje je veljalo temu možu, ki se je resen, ponosen in zaprt, obrnil od življenja. Morebiti je hotela njegove želje in moči zbuditi in to samoniklo naravo pritegniti k sebi. Da, ni si skrivala, da želi, prav zelo želi, da bi jo gospod Rodnig ljubil, samo njo ljubil z ono veliko plemenito močjo, ki je najvišje in najboljše, najgloblje in najmočnejše v naravi moža. Da taka ljubezen prinaša boje, trpljenje, boleost, grenkobo in ure brez tolažbe, o tem je bila prepričana z vsega početka. Vedela je, da mora ta trpeti, največ trpeti, ki najbolj ljubi, ker mora biti neodvisen od vsega drugega in slutila je, da bo ta del — njen. Istočasno pa se je v njej zbudila ona ženska ponižnost, ki zavesti, da je ljubljena, podvrže vse svoje bistvo.

Resnično velika, globoka in močna ljubezen ne more mimo onega, katere-mu velja, iti brez vtisa, kajti oni, ki površno žive, lahko trdijo, da ljubezen ni nekaj izredno lepega in dragocenega. Vsi oni pa, ki so globoki v svojem mišljenju, vedo, da je prav ljubezen najlepši in najdragocenejši cvet življenja. Tudi gospod Rodnig si je priznal, da to skupno in globoko duševno življenje, ki sta ga pričela živeti, napravlja Rihardo vsak dan dražjo in nenadomestno in da se je postavil pred veliko življenjsko vprašanje, na katerega je odgovor izredno bogat na posledicah. Ta razmišljanja so seveda mirovala, ko je bil z Rihardo skupaj. Saj tedaj je prevladalo veselje in izmenjava misli vsako drugo misel. Kako prijetno je bilo, da mu ni bilo treba svojih idej skrivati in zapirati v notranjost, ampak je prav pri Rihardi našel polno razumevanje zanj. Morebiti pa je to najboljše, kar more življenje nuditi?

Ko sta nekega večera zopet hodila po beli stezici pod jelšami, ko so jesenske megle vstajale iz travnikov in je vlažen zrak kakor mehak dih zabilisal obrise dreves in gora, je gospod Rodnig tem svojim mislim dal izraza.

»Samota v dveh — višjega tudi največji pesnik ni mogel iznajti v prilog sreče. Najti človeka, v katerem vse želje in vsa hrepenenja obmolknejo, katerega zvestoba je brez zatrjevanja trajna, katerega prisotnost je v vsakem položaju tolažba —« prekinilo ga je ganotje.

Riharda je čutila, da ji je srce obstalo, in ni mogla odgovoriti; njuna usoda je bila ta trenutek zapečaten.

Nista si znala pozneje razložiti, kako je prišlo, da sta se njeni srca našli, da sta roko v roki prišla domov, dobro vedoč, da spadata neločljivo skupaj, dokler ju smrt ne loči.

»Ali pa bom tudi tvoji sestri dobrodošla?« je vprašala Riharda, ko sta se bližala njegovemu domu.

»Pa še kako,« je odvrnil Rodnig, »saj sestra bi bila že pred leti rada šla v samostan; samo njena dolžnost jo je obdržala poleg mene. Saj ona je, kakor jaz, le na drug način svetu popolnoma odmrta. Saj si lahko opazila, kako hladna in neosebna je v pogovoru. Mi vsi, kar nas je od naše družine imamo menda to v krvi. Dve leti, preden je moj oče umrl, ni z nikomur spregovoril besede, četudi je bil duševno in telesno popolnoma zdrav.«

Zopet je začutila Riharda lahen drget v srcu, kakor tiho svarilo ji je bilo. Ali bo tu v resnici našla ono ognjišče, ob katerem bo mogla vse življenje ogrevati srce?

Pa je začutila njegovo roko v svoji, srce pa prav v sredini njegovega. Vsakršen beg je bil nemogoč; kajti, določila ljubezni so božje sodbe, za katere srečen ali nesrečen izid človek ne more niti z mezincem ganiti.

II.

V obednici hotela Bauer v Benetkah je sedela pisana množica mednarodnih tipov, ki bi temu, ki pozna življenje, ne nudile skrivnosti pa tudi ne vzbujale zanimanja.

Profesor Rodnig in Riharda sta tudi v tej kavarni in vseh oči so se javno in skrivaj ozirale na neenaki par.

Rihardo je objela nova mladost in mehko, ki je njeno lepoto še povečala. Vse ono trdo, ponosno in zaprto od prej jo je delalo samozavestno, zdaj pa je bila mehka in nežna v oni meri, ki jo le sreča in ljubezen razliva nad ženo.

(Dalje prih.)

Ra:

Cerkvena obleka in cerkveno perilo.

Na mnoge želje naših naročnic prinaša današnja Vigredna priloga vzorce za cerkveno perilo. Ker se je že večkrat slišala želja, naj bi tudi Vigred o cerkveni obleki kaj povedala, bo ta članek namenjen temu.

Znano dejstvo je, da ne samo besede, hoja in gibi označijo človeka, ampak tudi obleka. Zato se marsikateri stanovi kljub vsem izpremembam mode drže svoje značilne obleke. Koliko bolj, kakor v navadnem življenju pri stanovski in uradni obleki, je to potrebno v službi svetih obredov. To so čutila ljudstva že od nekdaj. Ne le Judje, ki jim je Bog dal posebno navodila za bogoslužje, ampak celo pogani izpremene svojo vsakdanjo obleko, ko stopijo pred žrtvenik. V prastarih bogoslužnih vajah pa ni samo duhovnik, ampak vsi soudeleženci izpremenili obleko, ki so jo nosili samo za tiste prilike.

Te stare navade pa so v krščanstvu dobile še višji pomen. Najprvotnejši krščanski čas še ni poznal predpisane bogoslužne obleke. V teku četrtega in petega stoletja pa se je le-ta po vsem razločno izoblikovala. Oblike obleke iz grško-rimskega kulturnega kroga so bile za to nekak vzorec. Tako lepe značilne in pripravne so bile, da je cerkvena tradicija pri njih ostala. Seveda je razvoj mnogih stoletij tudi cerkveni obleki vtisnil posebne znake.

K cerkveni obleki spada: kasula to je mašni plašč, ki ga duhovnik rabi pri sv. maši. Po cerkvenih predpisih je ta plašč ali bele, zelene, rdeče, vijoličaste ali črne barve. Iste barve je tudi štola, to je nekako dva metra dolga ozka proga iz istega blaga in iste barve kakor mašni plašč, dalje manipel t. j. nekaka torbica, ki jo mašnik natakne na lakt levice. Iste barve je tudi velum t. j. štirioglati prtiček, s katerim mašnik pokrije kelih. Poleg te mašne obleke je tudi še pluviale t. j. veliki ogrinjalni plašč, ki ga ima navadno duhovnik pri slovesni popoldanski službi božji. Ta je povečini bele barve in je njegov okras v kapuci, ki sega duhovniku približno do pasu. Za blagoslov z Najsvetejšim je tudi treba veluma, ki je svilen in ima v sredi hrbta okrasek, n. pr. sladko ime, ali kaj podobnega.

Vse drugo pa spada k cerkvenemu perilu. To pa je humerale ruta s trakovi za okoli vratu, ki si jo duhovnik najprej priveže. Potem je alba, t. j. dolga srajca, od vrata do peta. To srajco obleče mašnik ter jo prepaše z belo vrvico, cingulum. Ta služi tudi zato, da si dvigne nekoliko srajco, da se ne vlačí po tleh. Vrhu te dene štolo, ki jo prekriža na prsih. Zdaj pride mašni plašč, o katerem smo prej govorile. Pomniti moramo, da je za cerkveno perilo, t. j. za albe, rokete, altarne prte predpisano fino platno. Pač je tudi za drobnejše perilo, kakor se rabi za na kelih predpisano platno, ki pa naj bo tenko batistplatno.

Alba t. j. mašna srajca je v krilu široka 3 m, rokavi pa 40 do 60 cm. Na ta način je treba preračunati potrebo platna po njegovi širini in z ozirom na normalno velikost duhovnika.

Roket je krajša bela platnena srajca, ki sega s čipkami vred duhovniku najdalje do kolen. Iz tega je razvidna tudi poraba blaga.

Pridemo do perila, ki ga duhovnik rabi pri sv. maši. Purifikatorij t. j. 35×50 cm velik prtič se okraši z vezenino ali vstavkom. Z njim je pokrit kelih in se z njim tudi obriše. Pala, t. j. 15×15 velik bel prtiček, ki je spodaj trdno podložen, zgoraj pa je istega blaga kot plašč. Vezena in okras na tem prtičku morata biti bela. Korporale t. j. večji štirioglat prtiček, ki je trdo škrobljen in zložen trikrat. Spravlja ga duhovnik v burzo ali pokrivalo. Vezenje oziroma okrasek na njem naj bo kolikor mogoče gladko t. j. beli vez brez podlaganja, ker sicer duhovnika ovira pri sv. maši in se mu kelih lahko prevrne. Pranje oziroma škrobljenje korporalov in pal oskrbujejo po največ naši samostani, tako n. pr. uršulinke v Ljubljani. Lavabo prtiček t. j. rutica, s katero si duhovnik obriše prste, ko si jih po darovanju ob desni strani oltarja umije. Ta navadno ni mnogo okrašen. Po najnovjšem ga okrasimo z vezenino ali čipkami na dveh nasprotnih voglih. Za obvarovanje štole prišijemo na njo bel 5 cm širok 52 cm dolg vratnik, ki je tudi okrašen z vezenino ali s čipkami.

Pri morebitnih dvomih o izdelovanju cerkvene obleke in perila je uredništvo pripravljeno svetovati. Pismu je treba priložiti znamko za odgovor.

Naša tovarniška in ročna delavka.

Že par desetletij pred vojno je tudi slovensko dekle in slovenska žena namenila svojo pot v tovarno. Kaj jo je gnalo tja? Ali res pohlep po boljšem zaslužku, kakor ji ga je dal dom? Ali res želja, da bi se rešila umazanega kmetijskega dela? Ali res to, da bo po končanem dnevnem delu v tovarni prosta, dočim na kmečkem domu ni nikoli delo opravljeno?

Ko smo sedeli v Krekovi »večerni šoli«, kakor smo tedaj imenovali razgovore z njim, ko smo po končanem delu posedli okoli njega, nam je to drugače povedal. Posegel je daleč nazaj in kakor pravljica se nam je zdelo, ko je pripovedoval:

Dolgo je bilo našemu slovenskemu ljudstvu, zlasti slovenski ženi, prihranjena težka pot z doma v svet, s trebihom za kruhom. Dokler je naš človek lahko shajal s tem, kar mu je dal dom, domača njiva, domač gozd in si je vse to znal in mogel sam pridelati in iz teh pridelkov naredil vse, kar je rabil za svojo družino in zase, toliko časa je živel nekako patriarhalno življenje doma in se ni brigal za svet in dogodke v njem. Val časa pa je tudi v našo slovensko in morebiti celo gorsko vas pljusnil eno veliko novo pridobitev — stroj. Če bi pogledali prav daleč nazaj, bi videli, da je bil ta stroj prav v začetku zelo preprost in je služil le kot pripomoček k temu ali onemu delu, ki so ga družinski člani opravljali za skupno korist vse družine. Morebiti je bil to po delitvi dela v razne obrti šivalni stroj, ali čevljarjski stroj, ali stružnik, vseeno, eden kakor drugi je oprostil gotovo število rok, ki so bile za to delo odveč. Kaj naj ž njimi? Treba je bilo poiskati zanje dela drugje; kajti če ni bilo dela zanje doma, gotovo tudi ni bilo jela.

Tako so si poiskali ti družinski člani dela drugod, ki je bilo nekaj časa dovolj zanje; ko pa so se množile povsod roke brez dela, je padla zopet v slovensko vas odrešilna beseda — tovarna, fabrika.

Povečini so nastale tovarne v bližini mest ali vsaj večjih krajev in tedaj so iz naših kmetjskih vasi zgodaj zjutraj romale cele procesije naših mož in fantov v tovarno, pozno zvečer pa se zopt vračale domov. Značilne za te delavce so bile culice s kruhom, z lončkom zjutraj kuhanega kosila in pozneje kositrne kanglice z isto vsebino.

In ne vemo prav kdaj, pa so se pomešale med te može in fante tudi naša dekleta in celo žene.

Tako smo dobili tudi Slovenci poleg tovarniškega delavca — trpina, tudi tovarniško delavko — trpinko. — — —

Tako nam je pripovedoval Krek o početku novega poklica med Slo-venkami, delavskega poklica.

Seveda smo ga mlade učiteljice, ki še nismo znale prijeti za nobeno delo med ljudstvom, tudi izpraševale, kako naj bi se pomagalo delavkam, ki jih je bilo ob tistem času že na tisoče po naših krajih. Pa je Krek zavrgel tiste vrste pomoč, ki hoče pomagati z nekako miloščino v tej ali oni obliki. V tistem času so se začele neke vrste »patronaže« za delavke, ki so prevzele neko skrb zanje ob prostem času, zlasti ob nedeljah. Krek pa je trdil, da Slovenci nismo za tako skrbstvo, ampak da rajše sami delamo in se potem veselimo svojega dela in da se te vrste skrb za delavke ne bo držala.

Sam je ustanovil 16. decembra 1894 »Katoliško društvo za delavke« in je s svojim delom v tem društvu pokazal, kako je treba delati med delavstvom. Kakor vse naše prosvete je v tem Krek postal tudi oče naše delavske prosvete tudi za ženske — delavke.

Nastane pa vprašanje, kje vse in v katerih tovarnah so zaposlena naša dekleta in naše žene. Znano nam je doslej okoli 30 industrijskih in sploh večjih podjetij, ki imajo, ali poleg moških zaposlene tudi ženske, ali pa same ženske in sicer je to 16 različnih industrij ali obrti.

Ker pa to število še daleč ni izčrpano, zato pozivljamo danes in prosimo, naj se iz posameznega podjetja oglasi v s a j ena delavka, da vemo, koliko izmed vseh teh še nimamo označenih med svojimi znankami; zadostuje, če nam sporoči: ime podjetja, način dela in število delavk. Seveda pa nam je obširnejše poročilo tem bolj dobrodošlo.

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Vsem, ki so se me v tako obilnem številu spomnile za praznike in novo leto s svojimi voščili, vračam tudi jaz svoja prav iskreno. Prav posebno še: Nežki T., Otožnemu cvetu, Mari, Slavi itd.

Mala Tirza. Tvoje pismo me je zelo užalostilo, ko pripoveduješ o težkih razmerah, v katerih živiš in katerim se skoroda ne dá pomagati. Sama vidiš, kako nujno potrebno je, da ostaneš doma, saj bo sicer še slabše. Zdi se mi, da si edino Ti tisto sredstvo, ki še dom skupaj drži. Seveda Ti odločno svetujem, da se žrtvuješ in ostaneš doma, kakor tudi je hudo. Bodi uverjena, da je plačilo 4. božje zapovedi še prav posebno bogato za take izredne slučaje. — Vprašaj me, če poznam trg, v katerem živiš. Da, poznam ga in imam več dobrih znank tam, s katerimi pridem vsako leto skupaj. Nekaj, prav pridnih, pa tudi iz tega-le našega kottička in zato mislim, da ste tam sami dobri ljudje. — Glede najvažnejše stvari, o kateri pišeš, pa mislim, da bi lepa in spoštljiva prošnja ob primernem, povsem jasnem času vendar nekaj pomagala. Največ pa seveda molitev, katero Ti prav posebno priporočam; a ne taka, kakor sem jo šestokrat imela priliko opazovati v Tvojem prejšnjem bivališču, ampak resnična in močna, ne samo čuvstvena in zunanja. Tudi jaz Ti bom pomagala, Ti pa mi večkrat sporoči, kako Ti je!

Prebujena. Tvojih poročil sem prav res pogrešala, ko jih ni hotelo biti od nikoder. Veseli me vsaj to, da si zdaj med nami, četudi se le redko oglašajš. Da imaš dovolj dela v službi, rada verujem in da službo tako vestno vršiš, me pa prav zelo veseli. Za samotne ure in dolge večere pa si le izberi kaj lepih knjig v prosvetni knjižnici, saj je zdaj tako lepo preurejena od lanskega leta sem, ko imate tako agilnega g. kaplana. Tudi sam ima zelo obširno knjižnico in Ti bo šel rad na roke, zlasti, če se zanimaš za tuje jezike. Prav zelo Ti svetujem, da se oprimeš študija vsaj enega, saj imaš že samo v radiu priliko za kakih šest. Preveč samote in premišljevanja v Tvojih letih ni dobro; zato si le poišči kaj duševnega dela v prostem času! In pa pogosteje se oglašaj!

Rezamila. Zelo lepo se mi zdi, ko tako lepo pojmuješ deklitstvo in se tako lepo pripravljaj na zakon. Bog Te ohrani v tem mišljenju in Ti blagoslovi vso pripravo, da bo blagoslovljen tudi novi dom, ki ga ustanavljaš. Ker si iz duhovnih vaj gotovo prišla vsa sveta in navdušena, bi bilo odveč, če bi Ti hotela še jaz prigovarjati. Oglasi se še kaj pred poroko, pa tudi pozneje nam ostani zvesta! Bog Vaju čuvaj!

Julka. Vedno si še tako črnogleda. Pa vedeti moraš, da mora človek sam delati, se boriti in sam vstajati od svojih padcev. Kar ima pomoči od drugih, je samo opora, samo navodilo, samo pot, hoditi in delati pa mora sam. In to delo se začne že takrat, ko spozna, to je dobro in se mu zbudi želja, iz katere zraste volja: »Hočem in bom!« Kakor vidim iz Tvojega pisma, si do tega že prišla, le zdaj se Ti hoče zaradi male zunanje izpremembe vsa stavba podreti. Prosim te, ne pusti, da bi se to zgodilo! Napredovati moraš sama z božjo pomočjo! Zato ni prav, ko praviš: Na bo, kar hoče! in še: Prepušчам usodi, ki mi je namenjena! Saj niti res ni, da bi Ti bilo kaj namenjeno, ko pa imaš prosto voljo in lahko vsak dan napreduješ ali nazaduješ, kakor sama hočeš. Le eno je potrebno, da si vsako jutro pri svoji jutranji molitvi prav resno rečeš: »Danes zopet naprej in kvišku!« Večkrat mi sporočaj, kako Ti je!

Antonietta. Da, čitala sem o Vašem društvu, kako lepo napreduje. Zelo bi me veselilo, če bi mi poslala naslov imenovanega doktorja, ker bi mu nekdo od tu rad vsak mesec poročal o raznih zadevah, ki tudi njega zanimajo. — Da si črnogleda, sem izprevidela iz zadnjega pisma, pa mi tudi današnje nič drugega ne pove. O kakem zadovoljstvu in sreči ni nikjer niti slutnje, četudi praviš, da si zadovoljna. Prav tako si tudi od izpremembe Tvoje službe nisem sama izmislila, ampak si mi sama pisala; zdaj pa si nekako užaljena, ko sem to napisala. Le nikar ne dovoli peresu, da bi samo pisalo, kar hoče! Pa se kmalu zopet oglasi!

Skriti biser. Hvala Ti lepa za poslano sliko! Zdaj se mi zdi, da Te celo na videz poznam in zdaj še po sliki. Zdaj pa k načrtu vsakdanjega dela! Navadi se zjutraj vsak dan ob isti uri vstajati in zvečer hoditi spat! Vse, kar spada k toaleti, opravi takoj! Ne hodi neumita, nepočesana, ne popolno oblečena okoli! Kar si rabila pri umivanju, spravi vedno na določeno mesto! Prav tako, kar si rabila pri česanju! Pri oblečenju ničesar ne spenjaj z bucikami, ampak s par vbodi prišij gumb, kaveljček ali zaponko, če manjka! Na nogavici ne trpi najmanjše luknjice! Na vrhnji obleki ne imej nobenega madeža, kakor tudi perila nikoli ne oblači umazanega. Čevljev si ne snaži na nogah in tudi ne površno! Osnaži najprej blato ž njih, potem šele namaži s pasto in zdrgni! Ne pozabi po takem delu umiti rok! Nohte si osnaži pri umivanju in tudi sicer doma, nikoli pa v družbi! — Za danes do tu sem! — Zdaj pa ne reci: To že vse vem, ampak se vprašaj, če to tudi storiš in točno storiš! Če Ti pa enkrat za vse to zmanjka časa, vstani prej, da lahko vse prav storiš! Le ne delaj površno in ne skrivaj nedovršenega

dela po kotih! Potem se Ti nabere in ne boš nikoli več vsemu kos. Če si to ali ono v naglici spneš z buciko, boš tudi prtičke in zastore pritrjevala z žeblički, namesto da bi jim prizanjala zanke, kjer jih je treba pritrčiti. In prtički imajo potem rjave madeže, saj veš, da je res in jaz tudi, ker sem videla. — Kakor vidiš, Ti na Tvoje filozofiranje nič ne odgovarjam, ker bi Ti morala oporekati vsak stavek sproti. Potem bi pa za druge zmanjkalo prostora, ki tudi težko čakajo na odgovor. Le toliko Ti rečem, da z godrnanjem ne boš rešila niti svoje gospodarske krize, kaj šele druge, ampak z delom in naprej z vestnim drobnim delom sama pri sebi. Dokler tega ne znaš, tudi za večje delo nisi sposobna. Dokazov: nič koliko. Drugič nadaljujela!

Mimica. Tvoje, naše naslovljeno pismo spada k zdravniku; zato sem ga poslala v uredništvo in upam, da boš dobila odgovor med zdravniškimi vprašanji.

Leontina. O Tvoji in Tvojega brata zavedi sem kmalu potem zvedela, saj veš, da so se tudi drugi zanimali za to. In tudi za lepo poslovitev sem zvedela, še preden se je izvršila. Prav, sta imela vsaj v tem malo veselja, ko vse drugo ni kdove kaj prida. Veseli me, da Ti v novem kraju ugaja; zaradi jezika se boš pa kmalu privadila in Ti ne bo več tako tuje. — Res je, od vseh križev je mlademu srcu največji križ ljubezen; pa tako resen in težak je ta križ, da misli in misli, a ne najde takega nikjer. Ko se pa vsa zadeva razjasni, je pa tako lepo, kakor če po hudi nevihti posije izza oblakov zlato solnce. Celo mavrico vidi, namreč v ljubljennem srcu. — Če se pa drugače preokrene, je pa hudo, morebiti še bolj kot pri prejšnjem prvem križu. Upam pa, da si dovolj ustaljena in boš znala nositi veselje, pa tudi žalost, če pride. Bog Te varuj!

Monarda. Tako lep obračun si mi poslala o svojem delu v preteklem letu, da sem bila prav vesela in sem rekla: »Hvala Bogu, vsaj eni sem nekoliko pomagala!« — Seveda, pa Ti moram kar povedati, da smo ljudje že taki, da zahtevamo in pričakujemo naravnost čudovite stvari, a pozabimo, da smo vsi skupaj samo ljudje in ne angeli. Če bi večkrat pomislili, da Bog ne gleda na naše uspehe, ampak na naš trud in našo dobro voljo, da bi do teh uspehov prišli, potem bi rajše in lažje delali in trpeli. Če moreš, si omisli knjigo »Od duše do duše«, ki je nedavno izšla v Jugoslovanski knjigarni. Iz nje boš marsikaj pridobila, česar Ti ne morem iz daljave povedati; mislim, da Ti bo zelo všeč. — Prav nič ne razmišlaj, da bi šla od doma! Bog Te že hoče doma imeti! Saj sama lahko uvidiš, da si potrebna. Zlasti pa še zdaj, ko se je vse lepo uredilo. Pa kmalu zopet poročaj, kako in kaj!

Skrita — nepoznana. Za drobno pisemce: lepa hvala! Nič nisem pozabila, le zdelo se mi je, da se gotovo dobro počutiš, ko se

nič ne oglasiš. Pa praviš, da ni tako. Glede Tvoje pripombe o duh. vodstvu pa prečitaj današnji odgovor Julki! Vse tisto velja tudi Tebi. — Zdravje Ti pa še vedno nagaja? Zdaj pozimi smo tudi vsi bolj občutljivi; ko pa pride pomlad, bo vse bolj lepo in prijetno. — Sporoči, kako je bilo pri duhovnih vajah!

Negotova bodočnost 23. To še ni prav nič hudega, če boš prevzela dom in se bo treba poročiti. Hujše pa je, da si nisi na jasnem, kako je s tistim, ki naj bi postal Tvoj mož. Kolikor izprevidim iz Tvojega pisma, Te plaši njegovo dosedanje življenje in pa obnašanje do Tebe. Tudi meni ni to všeč, kar si v tem oziru pisala. Ko bi Ti čitala pismo Rozamile, bi pač videla čisto nekaj nasprotnega. Takega človeka lahko spoštuješ in ljubiš; a to, kar Ti pišeš, pa je res vzrok za sovraštvo in zaničevanje. Ali si ne bi mogla za vse to dobiti ustnega nasveta pri spovedi? Ustno vprašanje in odgovor tako stvar hitreje razčisti kot pa tako-le pismo. Vsekakor pa odobravam Tvoje stališče, ker si doslej ravnala prav in edino prav. Kajti drugače ne moreš, če hočeš ostati poštena. Zakaj pa hočeš odlašati s poroko pet let? Tako dolgo znanje nikoli ni dobro in je velika nevarnost zate. Sporoči, kako se boš odločila!

Melisanda. Ubogo moje dete, hudo Ti je bilo pri mojem odgovoru? Zakaj neki? Saj si tako blizu svojemu lepemu cilju! In to pač odtehta vse drugo. In kar dvoje pisem si mi napisala pod vplivom svetih božičnih dni in svojega velikega pričakovanja. — V svojem navdušenju primerjaš mene z velikimi, močnimi možmi, a vendar sem čisto majhna in preprosta žena, ki nima drugega velikega, kot to, da rada pomaga, kjerkoli more. In če sem Tebi pomagala z razumevanjem in toplo besedo, nisem storila nič večjega kot sto drugim, ki se obračajo naše v svojih zadevah. Če čutiš, da je bilo kaj več, potem je pač Bog pridejal mojim skromnim besedam svojo božjo Modrost, da si razumela bolje in več. Tedaj se moram pač ukloniti in ostati tudi še nadalje Njegovo sredstvo. — Priznati moram, da pri vseh pesnikih in pisateljih, ki jih imenuješ, nisem nikoli toliko doživela, kot doživljal Ti, saj sem jih pa tudi čitala samo zaradi življenjske nujne kot take, ki jih je treba poznati. — Glede umrle gospe morem reči samo toliko: Čudna so pota božje previdnosti. — Gospoda M. sem videla tisti dan v Lj., kot si omenila. — O drugih osebah ne govorim rada, da Te ne spravim v zadrego. — Hvala Bogu, tisočkrat hvala, nikoli nisem resno dvomila, če izvzamem drobne oblačke, ki se pojavijo pri studiju; a šlo je vse hitro mimo. Vzrok: živela sem vedno v katoliškem ozračju in skrbela tudi za praktično udejstvovanje. — Iskreno in pristrčno Ti hočem biti sestra, mamica, karkoli bolj rabiš, tisto Ti bom. Vse to pa ni navezано na telesnost in ga tudi dalja ne utruji. — Če Ti bo tudi po vseh

preokretih morebiti dom zaprt in boš morda sedela v najeti sobi, ki bo vsa tuja, si boš lahko svesta tihega koticika, ki Ti bo vedno odprt in bo pred njim trajno gorela lučka, ki Te bo pričakovala, da Te povede k ognjišču večne Ljubezni. Bog Ti ohrani ta koticček! — O svojih bodočih načrtih pa moraš še kaj sporočiti! Napisani članek bo Vigredi

gotovo dobrodošel. Morebiti bom še kdaj rabila Tvoje pomoči? — Kako sem preživela sv. večer? Zelo lepo: naredila sem si jaslice in radio mi je prepeval božične pesmi, potem pa sem šla k polnočnici, kjer je bilo tako lepo, kakor sama veš. — Kdaj pa se vrneš? In kako potem? Pričakujem skorajšnjega poročila.

Naš Rožni dom pozimi

Še o gospodinjskem zimskem delu.

Sedaj pozimi se večkrat dogodi, da pride k Dolinarjevim vasovat kakšna sosedica. Pa ne popoldne, ko bi morala doma imeti že vse pospravljeno ali zvečer in bi takrat prinesla s seboj začeto nogavico ali pa šivanje. Kaj še! Dopoldne pride, pa podpre podboje duri in zadržuje Metko pri njenem delu in poleg vzdihuje: »Tak pust dan je pa že danes, da ni za nobeno delo!«

Metka pa je že dobro leto samasvoja gospodinja, a nikdar ji še ni pošlo delo, tudi v najhujši zimi ne. Res, da precej manj trpi, odkar so klali. Zato pa so prišle na vrsto raztrgane nogavice, katere so zaoštele poleti; tudi perilo je bilo že potrebno, da ga spet enkrat pregleda in popravi in iz slabejših kosov pripravi krpe za brisanje prahu in za snaženje, katerih itak ni nikdar dovolj pri hiši.

Tudi ob dolgih večerih, ki so skoraj kot mali prazniki, Metka ne miruje. Sedaj ob Svečnici je pospravila jaslice in je hlevček in pastirce in ovčke shranila v predal, da se ne zgube in ne pokvarijo do prihodnjega Božiča. V isti predal je položila tudi v svilen papir zavito svečo, katero je na Svečnico nesla blagosloviti v cerkev. — Kadar pridejo z Bogom h kakšnemu bolniku, tedaj vse sosede pridejo s prižganimi blagoslovljenimi svečami pred bolnikovo hišo čakati duhovnika z Najsvetejšim in imajo iste prižgane med vsem svetim obredom. In ob zadnji uri prižgo blagoslovljeno svečo in jo ugasnejo šele, ko je mrlji položen že na oder. Tudi ob hudi uri ponekod prižgajo blagoslovljeno svečo. —

Če klepetava sosedica hoče tožiti, kako čemernega in sitnega in slabega moža

ima, se Metka nasmehne in pol za šalo, pol zares pove: »Jaz pa mojemu Janezu vedno govorim, kar rad posluša in kuham tisto, kar rad je, pa sva vedno prijatelja.« Pred pustom je že od nekdaj navada, da večkrat spečejo ocvirkovo potico, — seveda, če so se prašiči dobro zaklali. O Svečnici pa je cvrla in sedaj že gleda po »Kuharici« Mohorjeve družbe in premišljuje, kako naj sestavi jedilnik na pustni torek zvečer. Metka se namreč trdno drži lepih starih navad; njena mati pa ji je vedno pravila, da na kmetih prav za prav samo en dan v letu jedo dobro: o Vel. noči zjutraj, o žeganju opoldne in na pustni torek zvečer. Tako dobesedno seveda ne smemo jemati teh besedi, ker Metka je dobra kuharica in pri Dolinarju nikdar ne vstaja družina lačna od mize. Ampak tiste »Kuharice« se je vendar zelo razveselila in marsikakšno večerno urico prebije zatopljena v to knjigo. Mnogokrat se poprej kar ni mogla spomniti, kako naj spremeni jedilnik in bala se je že, da ji bo družina začela očitati to enoličnost v hrani. Sedaj pa zvečer pogleda v knjigo in se spomni: to ali ono imam še v shrambi in lahko porabim, da se mi ne pokvari. Vsi mesni ostanki, domač sir in še mnogo drugega ji pride prav, ko pripravlja okusne jedi. Vsak mesec prinaša kakšno posebno zelenjavo ali tudi mesovje, da se družina ne preobje vedno enakih jedi.

Sedaj Metka že študira jedilnike za dneve v postu. Ona je namreč zavedna katoličanka, ki svoje vere ne nosi samo na jeziku, ampak po njej uravnava vse življenje. Zato v štiridanskem postu ozkosrčno ne belji samo z maslom; saj Cerkev dovoljuje vse živalske maščobe, a njen Janez je po maslenih jedeh takoj lačen. Prav nikdar pa zapovedane postne dni ne dovoli uživati nikakršnih mesnih jedi, kar

že naše podeželske gospodinje nič več ne ubogajo tako vestno. Hudo je Metki, kadar se sosede v postnih dneh pogovarjajo o mesnem kosilu in ne ve, če delajo tako iz pomanjkanja verske ali kuharske izobrazbe. Prav zato pa Metka ob vsaki priliki prav rada pove, kaj in zakaj tako kuha in s tem upa, da v dvakratnem oziru pomaga svoji okolici.

Gospodinjino delo v februarju.

Takoj v začetku februarja ima gospodinja važno skrb, da oskrbi svojo družino vsaj z eno blagoslovljeno svečo, ki jo potem družina prižge ob hudi uri in pa kot mrtvaško svečo, kateregakoli družinskega člana.

Tudi februar je včasih še mrzel; zato je treba v tem oziru skrbeti za domače živali, kakor smo govorile v 1. številki Vigredi. Ponekod so poskušali tudi s kurjenjem kurjakov. Zlasti pri obsežnejši kurjereji. Vendar se to ni obneslo. V gorkih prostorih bivajoče živali se nekako raznežijo, ker se ne da toplina primerno regulirati. Lastna toplina perutnine je, kakor pri vseh pticah — vemo, da imajo ptice višjo telesno temperaturo kakor četveronožci — sama na sebi tolika, da umetno zvišanje ne stori dobro in take kokoši nagibljejo k raznemu prehlajenju. Saj nam je znano, kako škodljive posledice ima to, ko jim zmrznejo grebeni, če se potem prišedeši iz toplega prostora, dalje časa gibljejo na mrzlem zraku. Bolje kot kurjava je, da se jim hlev stalno snaži, da dobivajo obilnejšo pičo, zlasti pa, da se jim nadomesti vse, kar bi v poletnih mesecih na prostem same nabrale. Pozabiti ne smemo, da jim je tudi pesek za boljšo prehrano zelo koristen. Luč in svetloba sta temeljni zahtevi tudi za uspevanje domačih izvali. Brez njih se ne more njihov organizem dobro razvijati. Star pregovor: »Kjer ni luči in ne zraka, pogosto zdravnik odpira vrata,« velja tudi za naše hleve. Vse živali sicer potrebujejo tega dvojega, prav posebno pa še doraščajoča živina. Prav zaradi tega moramo skrbeti tudi v zimskem času za vse to v naših hlevih, če hočemo, da bomo imeli pri naši živinoreji resničnega dobička.

Prišel je pa tudi čas, ko se je treba ozreti tudi še na nadaljnjo nego sadnega drevja. Tudi me, ženske, moramo vsaj toliko o tem razumeti, da vemo vsaj svetovati, kako naj se to delo izvrši. Pri izžaganju starejših, gosto zraslih vej sta potrebni dve osebi: ena ki žaga, druga ki iz daljave ogleduje katera veja naj se odstrani. To velja seveda samo za izoblikovanje lepih drevesnih oblik. Suhe veje, ki se nahajajo navadno pod večjimi, katere jim zakrivajo dohod solnca, je pa pač treba vse odstraniti. Tudi veje in vejice, ki se jih je polotil mah ali jih objeda

omela je treba odstraniti. Vse rane, ki jih napravi žaga, ali ki nastanejo, če se veja odkrhne, je treba zamazati z drevesnim voskom. Prej imenovano večje delo se vrši vsake dve, do tri leta, najbolje v februarju. To povzroča večji donos pa tudi drevo samo je bolj odporno proti raznim škodljivcem.

V tem mesecu se prične že tudi prvo delo na vrtu. Če je sneg že skopnel, se zahtišne grede že lahko prekopljejo in obsejajo s prvimi pomladnimi rastlinami. Ako pa je še sneg, kar se v februarju še često zgodi, pa naj si gospodinja vsaj pripravi semena, ki jih ima potem, ko se vreme ustali, takoj pri roki.

Kuhinja.

Haše. Priprava: $\frac{1}{4}$ kg telečjega mesa, telečje možgane, pol žemlje, 2 jajci, pest suhih gob (lahko tudi brez gob), žlico presnega masla, poper, sol, peteršilj. — Operi meso in možgane, odstrani z njih kožico in pusti, da se odteko. Nato meso in možgane prav drobno sesekljaj ali zmelji, prideni v mleku razmočeno pa ožeto žemljo, presno maslo, 2 rumenjaka, poper, sol, žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja, kuhane in sesekljane gobe in sneg beljakov. Vse skupaj dobro premešaj, deni v pomazano kozico in peci $\frac{3}{4}$ ure. Haše je okusnejši, če imaš pripravo (model), da ga kuhaš v sopari.

Krompirjev piré s prekajeno svinjino. Skuhaj 4 lepe krompirje, jih olup, pretlači skozi sito, primešaj 2 rumenjaka in sneg beljakov. Primerno veliko kozico namaži z mastjo, potresi z drobtinami; deni na dno plast pireja, nato plast kuhane in na tanke listke narezane svinjine, nato zopet plast krompirja in tako naprej, dokler imaš kaj krompirja in svinjine. Vrhno plast pireja pomaži s presnim maslom ali z mastjo, potresi z drobtinami in speci.

Kruhove rezine obložene s telečjimi ledvicami. Ledvice očisti, razreži na tanke listke in naglo oprazi; nato jih zmelji ali sesekljaj, prideni drobno zrezanega zelenega peteršilja, limonovega soka, popra, soli, dobro premešaj in namaži na žemljine ali kruhove rezine. Povrhu jih potresi s parmezanom in drobtinami, zloži v pekačo, lepo rumeno speci in daj s kislim zeljem ali s kako solato na mizo.

Pečena jabolka z orehi. Lepim, kislim jabolkom izreži pri pečlu okroglo pokrovčke ter izdolbi ježice s pečkami vred. Na mesto teh deni v vsako orehova jedrca, sladkorja, cimeta, limonove lupine in pokrij s pokrovčki, ki si jih izrezala. V pekačo zloži jabolka drugo zraven drugega in jih speci. Pečena zloži na krožnik previdno, da ostanejo cela.

Polenta z jabolki. V 1 liter vrelega mleka zamešaj malo manj ko pol litra poletne moke ali koruznega zdroba. Ko se zgosti, deni v dobro pomazano pekačo polovico polente, nato plast drobno zrezanih kislih jabolk, ki

jih potresi s sladkorjem; na jabolka deni še drugo polovico polente, potem jo zabeli in speci.

Smetanov hren (omaka). Žvrkljaj v lončku 2 žlici dobre kisle smetane, prideni žlico kruhovih drobtin, dve žlici nastrganega hrena in mesne juhe. Ko omaka še dobrih pet minut vre, je gotova. Na mizo jo daj k polenti ali krompirjevemu pireju.

Štajerski žganci. Skuhaj iz polentne ali iz »zmesne« črne moke (za pridobivanje »zmesne« moke se primeša koruzi malo ajde, rži ali ječmena) žgance in jih pokrij za par minut. Nato deni žgance v skledo, vlij nanje vročega mleka ter jih zabeli z razbeljeno mastjo in ocvirki.

Vprašanje iz gospodinjstva.

Vigrednica Angela odgovarja na stavljena vprašanja:

Valjenje in gojitev purčkov. Purja jajca podložimo kokoši en teden pred njenimi (ker se purčki en teden dlje vale!). Ker so debelejša, nekoliko manj, kakor samih kokošjih. S do 10, če so sama brez kurjih, sicer sorazmerno. Ko se izvale, jih takoj odstranimo in purčke spravimo v kak zaboj, jerbasa ali dr. v kurje perje ali junje, da se ne shlade. So namreč zelo mehki, občutljivi. Na gorkem čakajo, da se izvali vsa kurja družinica. Zobati mora ta drobiž, dokler ne doraste, vsak dan trdo kuhana sesekljana jajca, pomešana s seseklanim rmanom. Dokler ne dorastejo, ne smejo ne na cementna tla, ne v roso, ne v koprive, ker so za vse zelo občutljive. Rasto hitro in so potem najrajši zunaj, kjer tudi najdejo mnogo piče. Seveda pa jih je treba krmiti tudi z zrnjem, pa tudi pitati.

Srebrne žličke in sploh srebrne predmete snažimo enostavno s sidolom, kakor medene kljuge i. dr.

Železne dele štedilnic in druge kuhinjske priprave močno odrgnemo s šmirgl-papirjem št. 1. Tudi drobno zmleto zidno opeko ponekod pohvalijo v te svrhe.

Vprašanja iz zdravstva.

Odgovarja dr. M. Justin.)

Naročnica. Vaša mama, stara 47 let, ne more spati že skoro 1 leto in zadnji teden niti minute ni zatisnila očesa. Zaradi tega je silno utrujena in zaspana, mora pa delati ves dan. Kje naj bi bil vzrok, vprašate. Pregledati je treba srce, premeniti krvni tlak, paziti na prebavo in stolico. Morda jo skrbi in težave morijo. Ko bo to vse jasno, se lahko dobi odgovor na to vprašanje in navodila.

30 letni možki se drži postrani, hrbtenica ni ravna. Če bi se to dalo sedaj popraviti. V 30. letu je človek že dorastel in ostane tako kot je. Maskirati se to da s korsetom, ki ga napravi ortopedična delavnica in ne bo se mu dosti poznalo.

K. M. iz Dr. Sl. Gor. Zdravnik Vam je rekel, da ste slabokrvni in da je maternica zakrivljena, perioda se Vam ponavlja na 20 dni. Glava Vas boli, gnojenje opazite ob periodi. V bolnici ste bila in nato zopet pri zdravniku, ki Vam je konstatiral vnetje maternice; rabili ste tampone, po zboljšanju pa je bilo treba operacije slepiča. Nato ste zopet začele bolečine v maternici, rabili ste tople kopeli, kjer Vam je pa srce začelo nagajati. In pri delu začutite bolečine v hrbtu in na desni strani, kjer ste bili operirani. Kako naj se ravnate? Težkih del ne smete vršiti, gotovo občutljivost po operaciji slepiča človek še dolgo čuti, vendar ni to nevarno, le sitno je. Hudega gotovo ni. Nikar ne mislite preveč na vse to, temveč delajte primerno in z dobro voljo, pevajoč in veseleč se življenja.

Dekle na potu preudarjanja. Ko ste bili še v meščanski šoli, so Vam zdravniki ugotovili, da ste dalekovidna. In sedaj Vas skrbi, če je Vaš vid v nevarnosti in če bi se že sedaj morali učiti abecede za slepce; hudo bi Vam bilo namreč ločiti se od branja knjig, ker bi s tem izgubili dosti in ne mogli več dajati in bi tako grešili proti »ljubezni do bližnjega«. Lepo razumete to stvar. Bodite pa mirni, dalekovidnost in primerna očala se da spraviti v sklad, seveda z branjem bi pa tudi ne smeli pretiravati, da si oči ne pokvarite. Povsod neka mera je najbolje, tudi v čitanju.

Potrta in žalostna. Po noči Vas skoro vedno boli glava, pred očmi se Vam dela megla, teka nimate, lačna ste pa vedno; zbada Vas na desni strani; noge so Vam težke in otrple. Nadleguje Vas zoprni smrad ob periodi in bolečine v križu, preden nastopi. Belo perilo, polno mozolov v spodnjem delu, da komaj hodite. Ko greste na stran, Vas strašno peče. Denarja nimate, da bi šli k zdravniku. Na vsak način je treba pri Vas pregledati vodo. Mozolce bo treba odpraviti s pripravnim mazilom ali svinčnimi obkladki. Če je vnetje v maternici, bo treba to zdraviti. Delajte vsaj sedeče kopeli v kamilicah ali v odcedku hrastovega lubja!

Skrbna hčerka. Vaša mati so stari, imajo težko sapo, ako delajo, ali ako gredo navkreber tako, da jim zapre »štimo«. Prah jim škoduje, dim v kuhinji, tobak, in kašljajo. Kašelj je suh in dolg. Prsne karamele jim koristijo. Težkih jedi ne morejo, glavo jim tresse, roke in noge. Če je to božjast. Po Vašem popisu trpijo mama na srčni napaki ali pa na kakem starem obolenju pljuč. Tresljaji rok in nog ni pri Vaši mami božjast. Za srce oziroma pljuča bodo morali imeti zdravila od kakega zdravnika.

Jadnica. Preboleli ste gripo, na kar prav težko delate. Nato ste ležali 6 tednov, srce povečano. Probada Vas ob strani trebuha, če le malo delate, v pljučih imate hylus pojačen s 37.5^o, vendar so Vam noge mrzle. Sanje Vas mučijo in včasih ste v veliki muki, da kar kličete po noči svoje starše. — Vaše

stanje je tako, da Vi niste za službo, Vi bi morali biti doma. Srčna in aortna napaka, ne dovoljnjeta, da bi kdo delal; tu treba počitka, počitka in zopet počitka in dobre volje. Gripa včasih pusti za posledico srčno napako ali pa aktivira (spravi zopet po konci) latentno (skrito) žarišče specifičnega značaja. Dobro jejte in počivajte in — dobro voljo.

Neimenovana. Perioda, ki je bila v začetku na vsake 3 tedne, je sedaj na vsakih 14 dni. Zdravila, ki ste jih jemali so predraga, da bi jih jemali, ste pa dosti krepki in Vas perioda kljub temu, da je vsakih 14 dni ne »nese doli«, boli Vas le v križu. Kaj naj bi bilo z vročimi sedečimi kopelmi v tem času? Svetujem Vam, da v tem času ležete malo v posteljo, ki je topla. Telo Vam pri tem počiva in se umiri, bolečine pa se malo ublažijo. Toplota gotovo koristi, ker

omogočuje cirkulacijo krvi. Le prehladiti se ne. Če pa ostane perioda na vsakih 14 dni, naj pa. Poznam nekaj takih deklet in žena, pa se ne pritožujejo nad tem in ne tožijo, da bi bile radi tega slabše. Tudi Vi se nikar ne vznemirjajte in mirno delajte svoja navadna opravila, brez skrbi za Vaše stanje.

Suzana. Noga se Vam je pred nekaj časa v gležnju izpahnila. Takoj na to pa se sama zopet uravnala, vendar se Vam je to ponavljalo, če ste bili v nizkih čevljih. Če ste v visokih, Vas noga ne boli. Svetujem, da si daste nogo pregledati rentgenološko če morete ali pa pomislite če ni morda le noga z ravnimi stopali (»platfus«). Nikar sami ne poskušajte kurirati, dokler se da še lepo narediti. Pojdite k zdravniku, ki bo odločil kakor mu bo rentgenološka slika pojasnila položaj. Kaj takega ne smete zamuditi!

Doma in drugod

Gospodinska ola v Sv. Juriju ob juž. žel. Vendar se je uresničil stari načrt slovenskih gospodarskih krogov bivše Štajerske, ki so zahtevali že ob ustanovitvi kmetijske šole z njo združeno gospodinsko šolo. V jeseni leta 1930 se je začelo novo poslopje graditi. Zdaj je poslopje dovršeno, pripravljajo se še za notranjo opremo in potrebni inventar. Kr. banska uprava je potrdila začetek šole v januarju ali začetkom februarja prihodnjega leta. Zaradi zakasnitve gradbenih del bo prvi tečaj trajal le 7 mesecev, vsi nadaljni pa po 10 mesecev in se bodo redno začeli začetkom oktobra.

Tudi ta kmetijsko-gospodinska šola ima v prvi vrsti namen izobraziti kmečka dekleta za dom, za bodoče gospodinje, obenem pa jim nuditi čim več pouka in prakse v kmetijskih panogah. Vsled tega je pridružena že obstoječi kmetijski šoli.

Gojenke bodo imele v internatu celotno oskrbo, ki stane mesečno 400.— Din. Kr. banska uprava pa bo dovolila tudi četrtinske in polovične oprostitive oskrbovalnine po gospodarskem stanju staršev, tako da bodo gojenke prispevale povprečno le polovico, ostalo pa banovina.

Ker je v današnjem času izredne važnosti, da se vsa kmečka dekleta po dokončanem 16. letu starosti začno živo zanimati za njih poklicno izobrazbo, t. j. za bodočo kmečko gospodinjo, zato se odločite vse, ki čitate te vrste, posebno one, ki ste imele priliko, temeljni nauk te izobrazbe dobiti v kmet. gospodinski šoli, za vstop v to šolo.

Vsa potrebna pojasnila glede sprejema Vam daje vodstvo kmetijsko-gospodinske šole v Sv. Juriju ob juž. žel.

Soštani. Vsem dragim sestram po širni Sloveniji pošiljamo poročilo o delovanju tukajšnje dekliske zveze v l. 1931. Zveza šteje 125 članic. Priredila je v preteklem letu 10

poučnih sestankov, na katerih je bilo 17 govorov. V govorih, ki so bili razne vsebine, so govornice posvečale največ pozornosti, zglednemu življenju in dobremu gospodinjstvu, č. g. voditelj pa vzgoji.

Zveza je gledala tudi na to, da se je dekletom nudilo poleg poučne vsebine tudi razvedrilo, zato se je večkrat uprizoril kakšen šaljiv prizor, vmes pa so se oglašale lepe narodne pesmi. V nedeljo, dne 24. januarja 1932 se je vršil občni zbor, na katerem se je izvolil večina stari odbor.

Za nami je naše delo v l. 1931; dale smo obračun svojega delovanja, navzele pa smo se tudi novega poguma in veselja do dekliske zveze. Držati se je hočemo krepko s pomočjo našega dobrega in požrtvovalnega voditelja č. g. Franca Casl. Dekleta pa, katera ste v odboru, veselo vsaka na delo! Ako bo vsaka vestno vršila svojo odborniško nalogo, se bo naša zveza kmalu podvojila in duh izobrazbe in srčne omike bo prepočil vsa mlada srca po celi soštanski okolici. Ob tej priliki prijazno vabim k našim sestankom vsa tista dekleta, ki še niso v dekliski zvezi. Pridite, da se spoznamo, da se združimo v močno četo, ki bo trdovratno kljubovala vsem pogubonosnim navalom.

Oklenimo se naših katoliških časopisov zlasti dekliskega lista »Vigredi«. Naj nima Slovenija mladenke, ki bi ne čitala »Vigredi. Priručno pozdravljene vse vnete zvezarice, vse pridne pevke in sejalke dekliskih gredic. — Bog živi!

80 letnico rojstva je praznoval dne 29. nov. 1931 slavni slovenski skladatelj p. H u g o l i n S a t t n e r. V soboto, dne 28. nov. so g. jubilarantu priredili združeni pevski zbori podokniko. Pevska zveza ga je na naslednji dan v nedeljo, počastila z velikim koncertom slavljenčevih skladb. Častitljivi mojster po

božji volji naj bo ohranjen narodu do skrajnih mej človeškega življenja.

Ves slovenski narod je nedavno pretresla žalostna vest, ki je prispela iz tužne goriške: Našega očeta nadškofa Sedeja ni več med nami.

Kdor je poznal nadškofa Sedeja, njegov kremenit značaj, ki se je koval v trdi vzgoji, v premagovanju in odpovedi, značaj, ki ga je izklesalo trudapolno delo 25 letnega vladanja goriške nadškofije, kdor je vedel, da je tekla zibelka objokovanega v slovenskih planinah, ki so dajale Goriški prave može, ki niso klonili snežnim viharjem sovraštva, ne razkrajajočim vetrovom laskanja z juga, ta je z gotovostjo napovedal, da ne bo nadškof Frančišek Sedej prenesel najnovejšega udarca, ki je zadel njega in vso goriško nadškofijo. Umakniti se je namreč moral s svojega mesta. Preveč je žrtvoval za to nesrečno deželo, to ubogo in zapuščeno ljudstvo, preveč mu je bila pri srcu usoda stotisočev duš, ki so v nevarnosti, preveč telesne in duševne moči je porabil v neenaki borbi za pravice Cerkev in njenih sinov, da bi se mogel ločiti živ od svojega ljudstva. Njegov duh se ni mogel upogniti, njegovo telo, od starosti in dela in preganjanja izmučeno, ni preneslo več notranjega krvavenja, strahovitih treslajev nje-

govega duha, ki je končno vzkipel čez prepele bregove k Bogu. Tolaži nas le upanje, da bo dobil nadškof Frančišek Sedej naslednika iz našega ljudstva, ki bi edini lahko umel dušne potrebe našega ljudstva. — Nadškofu Sedeju, našemu metropolitu, bodi Bog dober plačnik!

Na Irskem bo letos svetovni evharistični kongres. Ze sedaj se vrše tam velike predpriprave za to velikansko slavnost.

Iznajditeljica kvačkanja. Kvačka danes skoro vsaka ženska, pa se je gotovo še malokate-
ra zanimala, kdo je bil prvi, ki je začel kvačkati. Bila je to bajne neka Irka, po imenu Riego, ki je živila v začetku preteklega stoletja. Nekega dne je opazovala, da delajo žanjice s svojimi srpi neko vrsto verigo, s katero potem vežejo snope, pa si je napravila iz lesa kvački podobno pripravo ter skušala delati verižico iz nitke. Polagoma si je pridobivala spretnost v kvačkanju ter je sama ustvarjala vzorce ter jih končno izdelovala s šivanko, tako, da so bile njene čipke podobne onim, ki so znane pod imenom point lace. Pozneje je svojo umetnost prenesla v neki samostan v Dublin, kjer hranijo nune še danes najstarejše in najlepše vzorce kvačkanih čipk.

Dobre knjige

Zopet so nas po enem letu obiskale Mohorske knjige, ki jih vedno s tako radovednostjo in nepočakanostjo pričakujemo. Lani, ko smo dobili šest rednih in pet izrednih knjig, smo se čudili, kako je mogoče za tako malenkostno ceno dobiti take krasne knjige. Pa tudi letos smo dobili književni dar, ki ni nič manjši in nič dražji od lanskega: šest rednih in pet izrednih knjig. Oglejmo si jih nekoliko prav površno.

Koledarju je Milko Bambič oskrbel novo obleko. Naslovno stran deli veliki križ v štiri polja. Na spodnjih dveh poljih je slikar narisal slovensko vasico in starega pastirja z gručo ovac, v gornjih pa dva angela. Od zemlje k nebu se kakor kadilo dvigajo molitve, iz angelskih rok pa kot zvezde rosijo na zemljo božje milosti. Tudi notranja oprema je nova. Vsak mesec ima dvojno zaglavje, važnejši svetniki v mesecu so pa kakor v pratiki narisani ob robu koledarja. Tako je oprema izvrnna in prav slovenska. Zabavno-poučni del Koledarja je pester in zanimiv, pisan iz življenja za življenje in nič učen. Od leposlovja naj omenim »Desetnico«, novelico Lee Faturjeve, in Magajnovoga »Ujetnika«. Važnejši poučni članki so: urednikovo koledovanje o boljševizmu, Koblarjev pregled slovenske književnosti, dalje članki o Slovenski Krajini, o sedanji splošni krizi, o Indiji in indskem vprašanju, o izseljenstvu, o zablodah v sodobnem gospodarstvu itd.

Tako moramo Koledar imenovati prav ljudsko čitanko, v kateri bo vsakdo našel kaj zase.

Letošnja večerniška povest, Bevkovi »Stražni ognji«, nam slika stiske in boje Vipavcev v onih časih, ko so se branili nasilstva svojih gospodarjev graščakov in se topli s turškimi tolpmi za življenje in imetje. Povest je zanimiva in napeta ter si bo našla hvaležnih bravcev.

Dr. Mal nadaljuje »Zgodovino slovenskega naroda« in piše o šolstvu, o zdravstvu in posebno o gospodarskih razmerah pred letom 1848. Slovenci se veliko premalo poznamo. Spoznajmo se iz zgodovine in črpajmo v njej samozavest in narodno zavestnost.

Knjiga o našem velikem misijonarskem škofu **I. Frideriku Baragi** (spisal dr. Fr. Jaklič) je dar neprecenljive vrednosti, življenjepis, iz katerega nam raste lik moža-trpina, škofa-misijonarja, ki je vreden oltarja. Knjiga je bogato ilustrirana.

Kuharica v kmečki, delavski in preprosti meščanski hiši (spisala Marija Remec) bo postala za gospodinje in dekleta zlata knjiga. Priročna in preprosta, ozirajoč se na srednjepremožne sloje, daje vsem prekorniste nauke. Ze samo »Kuharica« in knjiga o Baragi sta več vredni kot 20 Din, ki jih plača naročnik za šest knjig. Dobi se v Novi za-ložbi.

Mala brošurica »Da se poznamo!« kliče na boj proti največjemu slovenskemu sovražniku — alkoholu. Pisana je kratko, jedrnatno in ognjevitno ter bo pridobila vsakogar, ki je brihtne glave in odprte duše.

To so ob kratkem letošnje redne knjige. Za malenkosten denar dobiš dar, ki za vsakega Slovenca predstavlja pravi zaklad. Enake cene in vrednosti je pet knjig, ki jih dobiš za doplačilo. Oglejmo si ob kratkem še te.

Našemu kmetu je namenjena knjiga »Splošno kmetijstvo«, ki ga uči umnega kmetijstva. Knjiga je zelo obširna (320 starni) in prepolna slik, ki pojasnjujejo besedilo.

Svojevrstna in silno zanimiva je knjiga »Med nebom in zemljo«, ki jo je napisal Franc Terseglav. Je nekakšna filozofska razprava o velikih časih verske revolucije v začetku 16. stoletja. Pisatelj nam oriše duševni obraz one dobe in kaže, v koliko še sedaj v mogočnem obsegu vplivajo na naš čas takratne vzbujene ideje. Sv. Tereza Avilska, sv. Ignacij, Luter, Zwingli, Calvin stopajo živi iz pisateljevega pripovedovanja.

Tudi za zabavno čtivo nam je poskrbela Mohorjeva družba. »Trdi orehi — veseli smehi« so zbirka ugank in šal (večinoma po »Mladiki«). Knjiga ima na eni strani uganke, na drugi pa smešnice, tako da se izborno

prepleta veselost in resnost. Tudi dobre ilustracije so v knjigi.

Za otroke smo dobili povestico »Kosmatin, kralj notranjskih gozdov«, ki jo je spisal Josip Brinar, s šegavimi risbami pa opremil Bambič. Vse prebivalce gozda, živali in ljudi, nam je pisatelj predstavil v pristni notranjski govoricni s prisrčno šegavostjo in preprostostjo. Knjigo bodo mali in veliki z veseljem čitali.

»Svete maše«, ki jih je priredil Vital Vodusek, so lep molitvenik, ki smo ga že dolgo potrebovali. To so »mašne bukvice«, ki obsegajo maše in cerkvene molitve za nedelje in večje praznike. Kdor hoče z mašnikom vred brati sveto mašo ali spoznati lepoto katoliškega bogoslužja, naj vzame ta molitvenik. Lep je tudi na zunaj in zgledno tiskan na mehkem papirju; užival bo človek ob njem notranjo lepoto svete daritve.

Tako smo bežno pregledali letošnje Mohorske redne in izredne knjige. Le površno sicer in mimogrede, a kljub temu smo lahko spoznali, da so to knjige visoke cene in trajne vrednosti. Sezimo po njih, ki se nam ponujajo toliko kot zastoj. Vsa hvala uredniku knjig g. Finžgarju — ki se letos ne v »Mladiki« ne v Koledarju ni hotel spomniti svoje 60 letnice — vse priznanje pa tudi njegovim sodelavcem, ki so nam napisali te knjige.

Iz uredništva in uprave

Za tiskovni sklad »Vigredi« so v zadnjem času darovale:

Kveder Mici, Ljubljana VII.	Din 5.—
Krašovec Marija, Ribnica na Pohorju	» 5.—
Peršin Marjeta, Ljubljana	» 5.—
Odlasek Minka, vod. gospod. tečaja, Ljubljana	» 10.—
Pilih Angela, Zalec	» 5.—
Pance Tilka, Vič pri Ljubljani	» 5.—
Cater Anton, kaplan, Rogaška Slatina	» 5.—
Velkovrh Metka, Polhovgradec	» 5.—
Kati Mav, Ljubljana, Poljanska cesta	» 5.—
Vreček Nada, učit., Trava, p. Cabar	» 5.—
Verdel Štefanija, Salek	» 10.—
Polak Marija, Ljubljana, Poljanska c.	» 15.—

Skupaj Din 80.—

Zadnji izkaz 2214.50 Din; skupna vsota 2294.50 Din.

Iskrena hvala! Tiskovni sklad je odprt tudi v novem letu. Uprava Vigredi.

Uredništvo in uprava Vigredi sta se preselila v palačo Vzajemne zavarovalnice, Masarykova cesta, nasproti glavnega kolodvora.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 2) Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo Masarykova cesta, palača Vzajemne zavarovalnice.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Za dobro voljo

»Ali mi ne bi hotel pomagati pri izboru blaga za novo obleko?«

»Misliš, da imam boljši okus?«

»To ne, ampak boljši kredit.«

Zena: »Ali greš danes zopet od doma? Pred leti, ko sva se poročila, si mi zatrijeval, da sem ti več kot ves svet.«

Mož: »Od takrat sem zelo razširil svoje zemljepisne znanje.«

Potnik pride v hotel in zahteva sobo: »Koliko se plača pri vas za enkratno prenočevanje?«

»To je odvisno od lege.«

»Če ni radi tega morda bolj drago, jaz spim vedno na hrbtu.«

»Kaj mora vsako dekle vedeti, preden se poroči? Celotno delo po povzetju RM 2.40« Tako se je glasil inserat v nekem nemškem časopisu. Nič manj kot 25.000 naročil je prišlo in vsaka naročnica je dobila — kuhinjsko knjigo, pa ne ena se ni pritožila.

»Mamica, zakaj pa Jezušček v jaslicah nima srajčke in je kar nag?« vpraša mali Pavlek, ko ogleduje Defreggerjevo Madono nad svojo posteljico. »Ja, Pavlek, Marija je

bila tako revna, da mu ni mogla niti srajčke kupiti,« mu odgovori mati. »Ali ga ni nič zeblo?« vpraša Pavlek dalje. »Seveda ga je, pa ga je potem Marija zavila v plenice, mu je razlagala mati. Pavlek pa je molče še dolgo gledal sliko, potem pa je rekel: »Mama, če je bila pa Marija tako zelo revna, kako pa, da se je fotografirati dala? Mar bi bila za tisti denar Jezuščku srajčko kupila!«

Solarček, ki se še ni mogel navaditi na šolo, stoji pozno popoldne sredi ceste vrh hriba in pozorno gleda večerno zarjo. Tujec, ki gre mimo njega, pravi: »Ti si pa velik prijatelj narave, ko si ves zamaknjen v večerno zarjo!« »Saj to ni večerna zarja,« odvrne dečko in ploskne ves vesel, »ampak naša šola gor!«

Peterček je bil prvič v šoli. Ko pride domov, ga vpraša oče: »No, kaj si se pa danes naučil?« »Prav nič« odvrne Peterček, »saj moram jutri zopet tja.«

Mož: »Tega pač ne moreš oporekati, mož je že zaradi tega več, ker je bil prej ustvarjen kot pa žena.« — Zena: »O, saj vsak umetnik, preden ustvari umotvor, najprej napravi poskus.«

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA**
LJUBLJANA
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c.101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

Jugoslovanska fiskarna v Ljubljani

Najbolje urejena:

Tiskarna

• Knjigoveznica

Klišarna

Kameno-, offsettisk

Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev

Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**